

Φόνος Υβριστικός

Μπορούμε να αναρωτηθούμε. Γιατι αυτός ο φόνος? Και επι πλέον κατά ποσο η τραγικότητα είναι η άλλη οψη της ζωης?

Δεν επιθυμω με κανεναν τροπο να μισοαπαλλαξω η ακομη χειροτερα και να απαλλαξω τον θυτη. Ταυτοχρονως όμως, οφειλω να ενταξω την πραξη του εντος του πεδιου της αυθαιρεσιας που επικουρειται και επιρρωνεται από την εξουσια, η οποια υποστηριζει και υποστηριζεται από την εννοια του Κρατους ως θεσμικης ολοτητας στην Νεωτερικοτητα το οποιο ταυτιζεται με την νομιμη βια.

Βρισκομαστε όμως μπροστα – ως αυτοπτες μαρτυρες- από μια εκφραση αυτης της κρατικης βιας, η οποια δειχνει ότι εχει χασει κάθε στοιχειο επικοδομητικο της υπαρξης της εντος της πολιτειας.

Απολυτη απωλεια της ψυχραιμιας της, απροσμενα κατακορυφη αυξηση της αυθαιρεσιας του θυτη και του συνοδου του, αναζητηση μετα παθους ενός στειρου ρεβανσιου [μετα την ρηψη του πλαστικου μπουκαλιου από την ομαδα των νεαρων εναντιον του περιπολικου], υπερβολικη εξουσιολαγνεια [είναι αξιο ερευνης το γεγονος της α-προσωπιας του θεσμου με την υπερθερμανση της υποκειμενικης εσωτερικευσης του]. Παντελης αγνοια της εννοιας του Δικαιου όπως αυτή ισχυει εντος των πολιτειακων οριων και του μερισμου της εντος των υποκειμενικων υποστασεων ως μελων της. [και ο θυτης είναι μελος αυτης της κοινωνιας ειτε ως φερων τον θεσμο ειτε ως πατερας]. Η αυθαιρεσια ως γνωστον εχει ως αντιθετο της την εννοια του αυτοπεριορισμου καθολικα αποντος και ακριβως για τουτο περισεψε η εξουσιαστικη ηδυτητα.

Συνταγματικα κατωχυρωμενο το δικαιωμα στην ασφαλεια των πολιτων επιμερισμενο στον θεσμο του στρατου ως προς την εξωτερικη επιβουλη, και στα σωματα ασφαλειας ως προς το εσωτερικο της χωρας, σταθηκε αδυνατο για το σωμα ασφαλειας [ΕΛΛΑΣ] να το παρεχει ως οφειλε, προς τα μελη της κοινωνιας, νεολαιους και συνανθρωπους μας των παραγωγικων ταξεων.

Θα επιχειρησω να διαυγασω ετουτη την καθολικη ανημπορια της.

Δεν καταφερε να παρεχει ασφαλεια, διοτι το σωμα αδυνατει να την προσφερει πρωτιστως στον εαυτο του. Εντος του υπαρχουν και ζουν στο σκοταδι, κάθε ειδους εγκληματικα στοιχεια. Νονοι της νυχτας, προστατες γυναικων στο trafiking, μικρο εμποροι ναρκωτικων, δουλεμποροι, παντος ειδους τσαμπουκαδες, προβοκατορες, φασιστες, αλλα και φοβισμενοι, αδιαφοροι για ότι τους ανατιθεται, και γενικως είναι ο τοπος οπου βασιλευει η αηθεια. Επιπροσθετως η παρουσα εποχη ως φερουσα κάθε μορφη εγκληματικοτητας-παραβατικοτητας καθιστα αντικειμενικα πλεον ειτε επιλεκτικα, ειτε στην χειροτερη των περιπτωσεων, παντελως απουσα την Συνταγματικα επιβεβλημενη παρουσια της ως παραγοντα αμμεσης αποτρεπτικοτητας.

Τα φαινομενα συνδεονται με εμφανεις,μισοκρυμενους η αφανεις λογους, με πληθος αλλων φαινομενων, Για παραδειγμα το φαινομενο της εξουσιαστικης αυθαιρεσιας,συνδεεται με την εκρηκτικη αντιδραση της νεολαιας,όπως επισης και με την αντιδραση της Κυβερνησης, αλλα και της πολιτειας γενικοτερα. Συνδεεται επισης με την εννοια του Δικαιου, καθως και με τις εννοιες της ισχυος και της κυριαρχιας όπως αυτές είναι παγιωμενες στους θεσμους αφ ενός, στην καθημερινοτητα αφ ετερου. Συνδεονται επισης με τον γονεικο λογο, αλλα και με την εννοια του Νομοθετειν. Ενας όμως από τους αφανεις λογους κατά την αποψη μου είναι συνδεδεμενος στην πολυειδια του με την ψυχη των ενεργουντων υποκειμενων. Και είναι τοσο αφανης, οσο η υποκειμενικη ενσωματωση του θεσμου είναι αποτελεσμα απαιδευτικοτητας. Ενας άλλος αφανης λογος είναι η ψυχικη τροπικοτητα των εντεταλμενων προσωπων η εκπροσωπων του θεσμου, όταν καλουνται από τον κ.Πολυδωρα σε εκεινο το αληστου μνημης μνημα το οποιο εκφωνησε με την ευκαιρια της αναληψης του υπουργειου δημοσιας ταξης Εισαστε οι Urbis praetoriani.

Εξουσια Από το εξεστι. [ως είναι δυνατον, επιτρεπεται ως ελευθερια προς κατι, με την εννοια της απολυτου δυναμεως] Είναι η εγγενης διαθεση του ανθρωπινου οντος να επιβαλλεται στους ομοιους του, επι ποινη παραληρηματος. Αυτή η κατασταση προετοιμαζει καταλληλως το υποκειμενο να αναδεχθει την σκληροτητα στις ακραιες της μορφες,ως επιβραβευση του εαυτου της, αφ ενος και ως επιβραβευση του δρωντος υποκειμενου αφ

ετερου, εναντιωνομενη σε καθε εννοια πολιτισμου ως παραγοντος αποτροπης αλλα και εκτροπης των ενστικτων του ζωου ανθρωπος προς κατευθυνσεις άλλες από την βαναυσοτητα και την αγριότητα Μπορούμε να ζητήσουμε αλλα και να συν-ζητήσουμε την δυνατοτητα να πορευθουμε σε έναν άλλο τυπο ανθρωπινου και κοινωνικου οντος, δίχως να προσφυγουμε στην φενακισμενη δυνατοτητα της καθολικης διαφανειας της Κοινωνιας?

Θεωρω πως η απαντηση στο παραπανω ερωτημα μπορεί να δεχθει θετικο προσημο για τρεις κυριως και κεντρικους λογους.

A. Την παιδευση πανω στην αλλαγη της υπαρχουσας σχεσης συνειδητου και α-συνειδητου.

B. Την συμμετοχη των παντων [ανδρων και γυναικων] στην διαμορφωση του Νομου και Γ. Στις δυνατοτητες οι οποιες παρεχονται από την χρηση των Η/Υ εν γενει, ιδιαιτερωσ δε σε αυτους που ενσωματωνουν την Κβαντομηχανικη.

Οι δυο πρωτοι λογοι, απαιτουν αυτοσυγκρατηση και υπευθυνοτητα [φρονηση και συνεση] αλλα και προσληψη με θετικο τροπο της εννοιας της ματαιωσης. Δεν στρεφουμε τα ματια μας σε έναν υποσχομενο μονοδρομημενο κοσμο. Αντιθετως στρεφουμε το βλεμα μας στην δυνατοτητα υπαρξης αυτονομων ατομων εντος αυτονομων κοινωνιων, και προς τουτο ειμαι αισιοδοξος.

Δολαπτης Γιωργος
Περαια 10-12-2008

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΒΛΑΠΤΕΙ ΣΟΒΑΡΑ ΤΗΝ ΗΣΥΧΙΑ!

ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ: ΚΑΝΕΙΣ ΗΓΕΤΗΣ – ΚΑΜΙΑ ΕΥΘΥΝΗ. ΛΗΘΗ.

Τις αγωνίες και τις πνευματικές αναζητήσεις των παιδιών μας τις ενταφιάσαμε, μαζί με τον Αλέξη , άρον άρον .

Οι πρωτοκλασάτοι δάσκαλοί μας, που έσπευσαν να προσυπογράψουν, σε μια νύχτα, για την υποστήριξη του κ. Βενιζέλου, σιώπησαν

για το μείζον ζήτημα της γνώσης, της παιδείας, της ελευθερίας, που τέθηκε με αιματηρή έμφαση.

Έτσι, το πολιτικό σύστημα που δεν νοιώθει, δεν παιδεύεται και δεν νοεί, συρρικνώνει την μορφωτικό ζήτημα, σε συζήτηση για την νομιμοποίηση των στατιστικά αμελητέων κολεγίων, που αντιπροσωπεύουν ένα ελάχιστο τμήμα του εκπαιδευτικού συστήματος.

Οι νέοι επιστρέφουν στα φροντιστήρια, οι γονείς ασθμαίνουν στην τρεχάλα, οι δάσκαλοι αναπαύονται στην απάθεια και οι τηλεπαρουσιαστές συνεχίζουν να κατακρεουργούν τη γλώσσα και την νόησή μας.

ΝΕΑ ΑΝΑΤΑΡΑΧΗ

Το ξεχασμένο αγροτικό κίνημα σε μια πρωτοφανή σε έκταση και ποιότητα κινητοποίηση, αυτοοργανώνεται, εκφράζεται, εκπλήσσει με την ωριμότητα, τον καθαρό και συγκροτημένο λόγο, την αγωνιώδη αναζήτηση στρατηγικής και πολιτικών.

Εισβάλλει με τα τρακτέρ του και προκαλεί σοβαρή ανησυχία στα νυσταγμένα κομματικά επιτελεία, διότι υπερβαίνει τα πολιτικά υποκείμενα, που στην καλύτερη περίπτωση εκφράζουν την συμπαράστασή τους: ούτε λέξη παραπάνω δεν μπόρεσαν να πουν σε έναν ολόκληρο αγροτικό κόσμο, που επιχειρηματολογεί για την βιωσιμότητα και αγωνιά για την επιβίωσή του.

Τόση είναι η πολιτική αλλοτρίωση, που ακόμη και σε αυτήν την περίοδο γενικευμένης κρίσης και ζωτικών ερωτημάτων, κανείς δεν επωμίζεται το χρέος των απαντήσεων ή έστω της συζήτησης επί των ερωτημάτων.

Αντ' αυτού αθροίζονται ευρώ και ψήφοι και ζητούνται πρόχειροι, θνησιγενείς τρόποι παράκαμψης των μπλόκων και εξασφάλισης της "σιωπής των αγροτών". Ζητούνται γεωπόνοι, που από εμπνευσμένοι σύμβουλοι και καθοδηγητές του πρωτογενούς τομέα, καταφέραμε να τους μετατρέψουμε σε καταμετρητές κιλών, στρεμμάτων και ζημιών και σε συντάκτες αναφορών προς τη γραφειοκρατία των Βρυξελλών, που καιροφυλακτεί σαδιστικά, περιμένοντας το νέο λάθος μας.

Οι διαρθρωτικές αδυναμίες του πρωτογενούς τομέα δεν απασχολούν μια οκνηρή, αδιάφορη πολιτεία, που δεν νοιάζεται από πού, από

ποιον, με τι μέσα και με τι ποιότητα τρέφεται, το σώμα και το πνεύμα της.

Άλλωστε κοινωνικά, οι αγροτικές περιοχές είναι ενδιαφέρουσες για τις αποδράσεις εναλλακτικού τύπου των κουρασμένων αστών, των οποίων τον ήσυχο ύπνο και την ομαλή «τροφοδοσία» οφείλουν να υπηρετούν. Ενώ οι κτηνοτρόφοι βιώνουν την “ερημία” τους, στα λευκώματα για την ελληνική ύπαιθρο.

Σε ίδιο βηματισμό με την πολιτική αντιπροσωπεία, όπως και με την εξέγερση των παιδιών, ο επιστημονικός κόσμος, που μπορεί να εκφράσει δυνατότητες, προοπτικές, προτάσεις πολιτικών, βιώσιμες-εναλλακτικές λύσεις, απέχει θεαματικά.

Έτσι η περηφάνια των αγροτών αναγκαστικά θα συνδιαλλαγεί και η σιωπή τους θα εξαγοραστεί, ενόσω γίνεται όλο και πιο προφανές, ότι οι λύσεις θα προκύψουν από το κίνημα που σκέπτεται, διαλέγεται, πληροφορείται και δρά, αφ’ εαυτού και προς εαυτόν, μια που ως φαίνεται κανείς «άλλος» ούτε μπορεί, ούτε νοιάζεται.

Εν τω μεταξύ , η ευλογημένη, εύφορη, ηλιόλουστη ελληνική γη θα συνεχίσει να ταλαιπωρείται, γιατί θα συνεχίσει :

- να καλλιεργείται εντατικά και με αναχρονιστικές μεθόδους,
- να σπαταλάει αλόγιστα τα νερά της – γιατί επιδοτούνται τα «καρούλια», αλλά όχι η στάγδην άρδευση
- να ρυπαίνει τα προϊόντα της, όμηρος των βιομηχανιών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων
- να παράγει και να πουλάει στα καρτέλ και στα χρηματιστήρια σταριού, ντομάτας, πιπεριάς
- να περιφρονεί τον ήλιο και το κλίμα της γιατί αγνοεί την δυνατότητα να παράγει προϊόντα υψηλής ποιότητας και προστιθέμενης αξίας.

Ποιος νοιάζεται ?

Ιωάννα Καλαϊτζίδου
Πτολεμαΐδα

Η κλασική φιλολογία τον 21ο αιώνα

Η κλασική φιλολογία βρίσκεται—ακόμη μια φορά—σε κρίση. Όποιος αρέσκεται στην χάραξη μακρόπνων προοπτικών με γνώμονα εξωτερικές χρονολογικές συγκυρίες θα μπορούσε να πει ότι η αρχαία ελληνική γραμματεία, αφού σημάδεψε την πρώτη μετά Χριστόν χιλιετία υπηρετώντας τον Χριστιανισμό και την δεύτερη υπηρετώντας την Αναγέννηση, τον Ανθρωπισμό και την Νεωτερικότητα, δεν φαίνεται να έχει καμιά ιδιαίτερη αποστολή στην αρχή της τρίτης χιλιετίας. Όμως ακόμη είναι νωρίς και προς το παρόν τουλάχιστον το παρελθόν εγγυάται την ύπαρξη και την θεραπεία της.

Οι αιτίες της κρίσης είναι πολλές. Μέρος της ευθύνης για την σημερινή της κατάσταση φέρει και η ίδια η κλασική φιλολογία. Το επίθετο “κλασική”, εφόσον ισχύει ακόμη, είναι πολύ βαριά κληρονομιά και δεν προσφέρεται για αυτάρεσκη επανάπαυση. Εδώ όμως δεν θα μας απασχολήσουν τα εσωτερικά αλλά ορισμένα από τα εξωτερικά αίτια της κρίσης που είναι και σοβαρότερα, καθώς απειλούν να συρρικνώσουν ακόμη περισσότερο τις ήδη περιορισμένες κλασικές σπουδές ή και να τις εξαφανίσουν από τους ακαδημαϊκούς και εκπαιδευτικούς θεσμούς του δυτικού κόσμου.

Τα προβλήματα συνδέονται με την μετατόπιση του κέντρου βάρους των κλασικών σπουδών, όπως άλλωστε και όλων σχεδόν των επιστημών, από την ηπειρωτική Ευρώπη στην Βόρεια Αμερική και την Αγγλία. Η μετατόπιση αυτή έχει αναμφισβήτητα ορισμένες πολύ ευεργετικές συνέπειες. Αρκεί να υπενθυμίσει κανείς την συμφιλίωση και εξοικείωση των αρχαιογνωστικών επιστημών με τα σύγχρονα ηλεκτρονικά πολυμέσα που επέφεραν επαναστατικές αλλαγές στην τεχνική πλευρά της κλασικής φιλολογίας, και όχι μόνο σε αυτήν.

Μια τουλάχιστον εξίσου σημαντική, αν όχι σημαντικότερη, συνεισφορά των Αγγλοσαξόνων στα κλασικά γράμματα είναι η νηφαλιότητά τους και η απελευθέρωση της κλασικής φιλολογίας από την θρησκευτική και μεταφυσική διάσταση που της είχε προσδώσει η γερμανική παράδοση, προπαντός σε ό,τι αφορούσε τον αρχαίο ελληνισμό. “Οι αρχαίοι Έλληνες είναι για μας ό,τι ήταν οι θεοί τους γι’ αυτούς” είχε γράψει ο Wilhelm von Humboldt στις αρχές του 19ου αι., ενώ για τον Werner Jaeger έναν περίπου αιώνα αργότερα “η επιστήμη της κλασικής αρχαιότητας” είναι ούτε λίγο ούτε πολύ “ιέρεια και φύλακας των αγαθών της ελληνορωμαϊκής αρχαιότητας”, ακόμη και “θρησκεία”. Δεν είναι λίγοι εκείνοι, ειδικά στις ΗΠΑ, που θεωρούν ότι η αποθέωση των αρχαίων Ελλήνων και η τάση τους να ταυτιστούν με αυτούς είχε ολέθριες συνέπειες για τους Γερμανούς, ατομικά και συλλογικά. Παραπέμπουν μάλιστα σε παραδείγματα όπως αυτό του κλασικού φιλολόγου Νίτσε που, όταν έχασε τα λογικά του, έστειλε ένα γράμμα στην “Αριάδνη” υπογράφοντας ως “Διόνυσος”, ή του Χαίλντερλιν, που είχε παρόμοια μοίρα, αλλά και στον επίσης “αρχαιολάτρη” Χίτλερ που οδήγησε την Γερμανία στην συλλογική αυτοκαταστροφή. Διορατικό και προφητικό ήταν από την άποψη αυτή το βιβλίο που δημοσίευσε το 1935 η Αγγλίδα Eliza M. Butler με τον τίτλο Η τυραννία της Ελλάδας επί της Γερμανίας (τον οποίο θα μπορούσε κανείς να χρησιμοποιήσει τηρουμένων των αναλογιών για να περιγράψει και την σχέση αρχαίας και νεότερης Ελλάδας). Κατά την αγγλίδα συγγραφέα οι Γερμανοί κατασκεύασαν μια εντελώς εξωπραγματική Ελλάδα και υποτάχθηκαν σε αυτήν σαν σε έναν τύραννο και δεσπότη, θυσιάζοντάς του το ταλέντο, την υγεία, ακόμη και την ζωή τους. Ανεξάρτητα από το αν ισχύουν ή όχι, ένα προκύπτει με βεβαιότητα από αυτές τις θέσεις: η κλασική φιλολογία δεν ήταν πάντα ένα τόσο ακίνδυνο επάγγελμα όσο φαίνεται σήμερα.

Στις συνέπειες της γερμανικής Graecomanie συγκαταλέγεται και η φυγή πολλών κορυφαίων γερμανοεβραίων και γερμανών Ελληνιστών στις ΗΠΑ και την Αγγλία, οι οποίοι προσωποποιούν τον εκπατρισμό της κλασικής φιλολογίας από την χώρα όπου γεννήθηκε και ανδρώθηκε ως αυτόνομη ακαδημαϊκή επιστήμη και την εγκατάστασή της στον αγγλόφωνο κόσμο.

Η μεταφορά των κλασικών σπουδών στην Αμερική εμπερικλείει όμως και προβλήματα που δεν αφορούν μόνο αυτές. Η κρίση της κλασικής φιλολογίας είναι απλώς ένα σύμπτωμα της γενικής κρίσης που αντιμετωπίζουν οι “επιστήμες του ανθρώπου”. Έτσι η κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας στις επιστήμες εν γένει συνεπάγεται και την κυριαρχία της στον ορισμό των κατηγοριών με τις οποίες περιγράφεται, ταξινομείται και ιεραρχείται η γνώση και οι διάφορες περιοχές της, καθώς και οι ακαδημαϊκοί θεσμοί που την παράγουν και την μεταδίδουν.

Πολύ σημαντικότερη, προπαντός για την κλασική φιλολογία, είναι η αλλαγή και η κατάργηση του ανθρωπιστικού παιδευτικού κανόνα. Ο κανόνας αυτός ήταν προσανατολισμένος προς την παιδευτική και μορφωτική διάσταση της γνώσης. Η επιστημονική δραστηριότητα αποσκοπούσε πρωτίστως σε αυτό που ονομαζόταν παλιά “διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας”, και αυτόν τον σκοπό υπηρετούσαν προπαντός τα κλασικά γράμματα. Με την επικράτηση του αγγλοαμερικανικού προτύπου επέρχεται όμως βαθμιαία ένας αναπροσανατολισμός της επιστημονικής δραστηριότητας και γνώσης. Κύριος στόχος τους δεν είναι πλέον η παιδεία αλλά η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα ή αλλιώς η εφαρμογή, πράγμα που οδηγεί σε έναν άνισο ανταγωνισμό μεταξύ των επιστημών του ανθρώπου από την μια και της φύσης από την άλλη, καθώς και στον διαρκή παραγκωνισμό και υποβιβασμό των πρώτων, και προπαντός των ασθενεστερών από αυτές, όπως η κλασική φιλολογία.

Στο πλαίσιο αυτού του ανταγωνισμού εντάσσεται και η διείσδυση των φυσικών επιστημών στον χώρο των επιστημών του ανθρώπου και των κλασικών σπουδών. Έτσι αυτοί που ερμηνεύουν σήμερα τον κόσμο και το νόημα της ζωής δεν είναι πλέον γαλουχημένοι με την ανθρωπιστική παιδεία, αλλά έχουν αποκτήσει την γνώση τους σε φυσικά, χημικά και βιολογικά εργαστήρια. Όχι η τραγωδία π.χ. αλλά η γενετική και η νευροβιολογία εξηγούν στις μέρες μας την ουσία της ανθρώπινης φύσης. Και δεν υπόσχονται να λύσουν μόνο όλα τα μεγάλα προβλήματα της ανθρωπότητας, αλλά και να θεραπεύσουν τις ασθένειες και να αποφέρουν πολλά κέρδη από τις εφαρμογές τους. Σε αντίθεση με αυτές τις επιστήμες η κλασική φιλολογία δεν έχει προσφέρει εδώ και καιρό τίποτε

καινούριο.

Την αγγλοαμερικανική τους προέλευση προδίδουν τέλος τόσο με την γλώσσα όσο και το πνεύμα τους τα διάφορα προγράμματα για την μεταρρύθμιση των πανεπιστημιακών σπουδών που κυκλοφορούν κάθε τόσο στην Ευρώπη. Παντού κυριαρχεί η *lingua oeconomica* των συμβούλων επιχειρήσεων. Η κλασική φιλολογία δεν μπορεί να αντιδράσει σε αυτή την ασφυκτική πίεση, όπως άλλες επιστήμες, με βιβλία του τύπου Όμηρος για μάνατζερ ούτε θα μπορούσε να νομιμοποιήσει την ύπαρξή της με την απλή μετονομασία της σε «πολιτισμικές σπουδές» και την υποτιθέμενη άμεση επαφή με την ζέουσα πραγματικότητα που υποδηλώνει αυτός ο τίτλος.

Ανακούφιση μπορεί να προσφέρει η προσφυγή στην ιστορία της. Αφενός διότι αυτή δείχνει πως η κλασική φιλολογία ανήκει στις *artes liberales*, στις “ελεύθερες”, όπως θα έλεγε ο Αριστοτέλης, επιστήμες και τέχνες, οι οποίες είναι εξ ορισμού άχρηστες και ανώφελες, καθώς δεν είναι μέσο για κάτι άλλο αλλά αυτοσκοπός, έχουν το τέλος και το νόημά τους στον ίδιο τους τον εαυτό, στην εκμάθηση και ενάσκησή τους και μόνο, όντας έτσι ένας τρόπος που δεν υπηρετεί το απλό ζην αλλά το ευ ζην.

Από την ιστορία της αντλεί όμως η κλασική φιλολογία και ένα άλλο παρηγορητικό δίδαγμα, ότι δηλαδή υπήρχαν και άλλες τέτοιες κρίσεις και τέτοια πίεση που ξεπέρασε αλώβητη. Οι κρίσεις αυτές συμπίπτουν με περιόδους όπου κυριαρχεί η λεγόμενη εργαλειακή, χρησιμοθηρική ορθολογικότητα, και στις οποίες επανέρχονται σχεδόν στερεότυπα τα ερωτήματα σχετικά με την ωφέλεια και την δυνατότητα οικονομικής εκμετάλλευσης των γνώσεων που παρέχουν οι επιστήμες, από την απάντηση των οποίων εξαρτάται (ομολογημένα ή ανομολόγητα) και η χρηματοδότησή τους. Αυτό συνέβη π.χ. και στο τελευταίο τρίτο του 19ου, μόνο που αντί της πληροφορικής και της γενετικής η χημεία και η φυσική, με τον αέρα των επιτυχημένων εφαρμογών τους και της οικονομικής τους αξιοποίησης, ήταν εκείνες που υπόσχονταν ότι θα εξιχνίαζαν στο άμεσο μέλλον όλα τα “αινίγματα του κόσμου” και θα έφερναν την ευτυχία στους ανθρώπους.

Σε μια τέτοια συγκυρία λοιπόν είχε τεθεί ξανά το ερώτημα για την χρησιμότητα της κλασικής φιλολογίας. Την απάντηση την έδωσε ο Νίτσε, ο οποίος ήταν τότε ακόμη κλασικός φιλόλογος,

στον Δεύτερο ανεπίκαιρο στοχασμό του υπό τον τίτλο Περί της ωφέλειας και βλάβης της ιστορίας για την ζωή. Στον ανεπίκαιρο αυτόν στοχασμό επιχειρείται ουσιαστικά η επαναθεμελίωση και επαναεπικαιροποίηση της ήδη τότε ανεπίκαιρης κλασικής φιλολογίας. Ήδη ο τίτλος του προκαλεί με τον υπαινιγμό ότι η ιστορία και η ιστορική-φιλολογική γνώση ενδέχεται να είναι όχι μόνον άχρηστες αλλά και βλαβερές για “την υγεία ενός ανθρώπου, ενός λαού, ενός πολιτισμού”. Για τον Νίτσε η υπερβολική ιστορική γνώση βλάπτει πράγματι στην απρόσκοπτη βίωση του παρόντος, και η λήθη δεν είναι ένα παθητικό συμβάν που συντελείται από μόνο του, αλλά μια ενεργητική δύναμη και ικανότητα, μέσω της οποίας ο άνθρωπος ελέγχει και απωθεί την αναστάτωση και την όχληση που του προκαλεί η μνήμη και η ιστορία. Διότι η μνήμη, και κατ’ επέκταση η ιστορική γνώση τού αποκαλύπτουν ότι κάθε στιγμή δεν μένει ούτε μπορεί να μείνει, αλλά παρέρχεται και χάνεται. Με την μνήμη και την ιστορία ο άνθρωπος απελευθερώνεται έτσι από το αδιάστατο και άμεσο παρόν, στο οποίο ζει το ζώο, δηλαδή γίνεται άνθρωπος, ένα ον ικανό να βιώσει την ηδονή ή τον πόνο—και την ευτυχία. Επειδή όμως η μνήμη και η ιστορική γνώση ως συστατικά στοιχεία του ανθρώπου σημαίνουν και συνείδηση της γέννησης και της φθοράς, συστατικό χαρακτηριστικό του ανθρώπου είναι και η τραγικότητα. Γι’ αυτό ακριβώς η ουσία του ανθρώπου εκφράζεται για τον Νίτσε με αξεπέραστο τρόπο στην αρχαία τραγωδία και η ιστορική-αισθητική γνώση της κλασικής φιλολογίας παρέχει την πρόσβαση στην αληθινή ανθρώπινη φύση, η οποία πολύ απέχει από το “κλασικό” ιδανικό της αρμονίας και της καλοκαγαθίας. Οι κτηνωδίες του περασμένου αιώνα δυστυχώς δεν διέψευσαν τον Νίτσε.

Αντώνης Ρεγκάκος

Αρχαία, αλλά όχι απαρχαιωμένα

Οι αλληπάλληλες μεταρρυθμίσεις στην παιδεία, θα μπορούσε να πει κανείς, παραφράζοντας ένα παλαιότερο απόφθεγμα που αναφερόταν στην ψυχανάλυση, είναι ακριβώς εκείνη η ασθένεια την οποία οι εμπνευστές τους ισχυρίζονται ότι θεραπεύουν. Με όλα όσα συνέβησαν και εξακολουθούν να συμβαίνουν τον τελευταίο καιρό στον χώρο της παιδείας τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα δεν μπορεί κανείς, προπαντός όταν ασχολείται με τις επιστήμες του ανθρώπου, παρά να είναι εκ προοιμίου καχύποπτος στο άκουσμα και μόνο της λέξης «μεταρρύθμιση», αφού η σημασία της τείνει πλέον να ταυτιστεί με την περικοπή ακόμη περισσότερων εδρών, ωρών, και δαπανών που διατίθενται για τις ανθρωπιστικές σπουδές. Υπάρχουν όμως και σπάνιες και απροσδόκητες εξαιρέσεις που εκπλήσσουν ευχάριστα.

Η πρόσφατη ανακοίνωση του Υπουργείου Παιδείας για την αύξηση των ωρών διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στο Γυμνάσιο και το Λύκειο ανήκει κατά την γνώμη μου, παρά τις έντονες και αντιφατικές αντιδράσεις που προκάλεσε, σε αυτές τις θετικές εξαιρέσεις. Άλλωστε από την ανάγνωση των αντιρρήσεων που εκφράστηκαν προκύπτει πως δεν αφορούν αυτήν καθαυτή την αύξηση των ωρών, αλλά την αμήχανη αιτιολόγηση της αναγκαιότητάς της. Όπως όμως και να έχουν τα πράγματα, τόσο η πρόταση του Υπουργείου όσο και οι ενστάσεις εναντίον της είναι χρήσιμες, έστω και μόνο επειδή προσφέρουν την αφορμή να επανεξεταστούν, να διασαφηνιστούν και, ενδεχομένως, να επαναπροσδιοριστούν, οι στόχοι και οι τρόποι της διδασκαλίας του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών.

Οι αντιρρήσεις εναντίον της υπουργικής απόφασης κωδικοποιήθηκαν, εύστοχα ως συνήθως, σε δύο «Απολίτιστα Μονοτονικά» από τον Δ.Ν. Μαρωνίτη (Το Βήμα, 14./21. 11. 2004), τα οποία, μαζί με την σχετική αρθρογραφία του Ι.Ν. Καζάζη στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο, είναι, παρά την διαφορετική τους στάση και διάθεση, οι πιο χρήσιμες ίσως συμβολές στην σχετική συζήτηση, καθώς εκπορεύονται από βαθιά γνώση και έγνοια για την σχολική πράξη και τις πολύμορφες δυσκολίες της.

Εκείνο που πάνω απ'όλα προκάλεσε και σκανδάλισε στην υπουργική διατύπωση είναι η σύνδεση της αύξησης των ωρών διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής με την αντιμετώπιση της «λεξιπενίας» των νέων. Οι επικριτές της διαβλέπουν πίσω από αυτή την διατύπωση, πέρα από άγνοια της επιστήμης, κάτι πάρα πολύ χειρότερο: την ιδεολογική πρόθεση να επανασυνδεθεί η νέα με την αρχαία ελληνική γλώσσα, και κατά προέκταση η νέα με την αρχαία Ελλάδα, με παλαιούς, γνωστούς και καταστροφικούς για τον τόπο και την παιδεία του τρόπους. Είτε δηλαδή με μια βραχυκυκλωματική σχέση ταύτισης των δύο γλωσσών και λαών, είτε πάλι με έναν τρόπο που αναγνωρίζει βέβαια την ύπαρξη της ιστορίας και γλωσσικών σταδίων, ερμηνεύει όμως την ιστορική μεταβολή ως εκπτώτικη πορεία σε σχέση προς ένα ιδεώδες στάδιο, συνήθως την Αττική διάλεκτο του 5ου π.Χ. αιώνα, και έσχατο σημείο φθοράς και λεξιλογικής ένδειας τη σύγχρονη ελληνική. Σε όσους επικροτούν την υπουργική απόφαση καταλογίζονται μάλιστα ρητές ή υπόρρητες αντιλήψεις περί γλωσσοβιολογικής μοναδικότητας και ανωτερότητας των ελληνικών και των Ελλήνων, στις οποίες λανθάνουν μισόξενες τάσεις. Εάν όντως έτσι έχουν τα πράγματα, τότε η σύντομη, αλλά περιεκτική πολεμική του Α.-Φ. Χρηστίδη (Ελευθεροτυπία, 27.11.2004), στην οποία, όπως και σε άλλες παρεμβάσεις, ουσιαστικά επαναλαμβάνονται μερικές καίριες παρατηρήσεις του Γιάννη Ψυχάρη για την ιστορία της ελληνικής γλώσσας και για τον τρόπο που πρέπει να διδάσκονται τα αρχαία και τα νέα ελληνικά, είναι απολύτως νόμιμη.

Ωστόσο οι κριτικές αυτές αφενός αδικούν, νομίζω, τους αποδέκτες τους. Κανείς δεν φαίνεται να υποστηρίζει την άμεση, αδιαμεσολάβητη χρήση αρχαίων λέξεων με την γραμματική και το συντακτικό τους στην καθημερινή μας γλώσσα• ούτε την αρχαιογλωσσία ως αυτοσκοπό ή ταχείας δράσης θεραπευτικό μέσο των υπαρκτών ή ανύπαρκτων αδυναμιών μιας «κατώτερης» νεοελληνικής• δύσκολα μπορεί να τους προσάψει κανείς τέλος την κατηγορία ότι ευνοούν οποιονδήποτε γλωσσοβιολογικό εθνικισμό, καθώς υπερασπίζονται την αύξηση των ωρών διδασκαλίας των αρχαίων ελληνικών επικαλούμενοι το επιχείρημα που προβάλλεται σε όλες τις χώρες της Ευρώπης, όταν πρόκειται να νομιμοποιηθεί η ύπαρξη ή η διατήρηση του μαθήματος της

αρχαίας ελληνικής γλώσσας: την παιδευτική αξία των αρχαιοελληνικών κειμένων. Εκείνο λοιπόν που προκύπτει από την πρόσφατη σχετική αρθρογραφία είναι μάλλον η κοινή πεποίθηση επικρινόντων και επικρινομένων πως η διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής οφείλει πρωτίστως να υπηρετεί την αρχαιογνωσία.

Ένα δεύτερο σημείο στις εν λόγω κριτικές που χρειάζεται διευκρίνιση είναι η κεντρική τους πρόταση για τον τρόπο διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, δηλαδή η πλήρης διάκρισή της από τα νεοελληνικά και η χρήση, για την εκμάθησή της, της διδακτικής μεθοδολογίας μιας σύγχρονης ξένης γλώσσας. Όσοι από εμάς είχαν την ευκαιρία να σπουδάσουν τα Αρχαία Ελληνικά και μέσω μιας ευρωπαϊκής γλώσσας γνωρίζουν πόσο γόνιμη μπορεί να είναι μια τέτοια προσέγγιση για έναν Έλληνα, καθώς του αποκαλύπτει μια γλώσσα, αλλά και έναν κόσμο που διαφέρει ριζικά από αυτά που νόμιζε ότι γνωρίζει. Μπορεί όμως να γίνει κάτι τέτοιο μέσω της νέας ελληνικής, και μάλιστα σε παιδιά του Γυμνασίου και του Λυκείου; Ίσως δεν είναι αδύνατο, πάντως είναι πολύ δύσκολο. Όχι επειδή τα αρχαία και τα νέα ελληνικά είναι η «ίδια» γλώσσα. Κάθε άλλο. Σωστά έχει επισημανθεί ότι πρόκειται για δύο διαφορετικά συστήματα με διαφορετική δομή και ότι η όποια ομοιότητα μεταξύ τους εξαντλείται σε μερικές εκατοντάδες το πολύ λέξεις. Εδώ ακριβώς όμως βρίσκεται και το πρόβλημα. Διότι ποιες ή μάλλον τι είδους είναι αυτές οι λέξεις; Κυρίως λέξεις όπως «κόσμος», «ουρανός», «γη», «άνθρωπος», «θεός», «φύση», «νόμος», «ψυχή», «νους», «σώμα», «αίσθηση», «πάθος», «ζωή», «θάνατος», «είμαι», «πόλη», «πολίτης», «δημοκρατία», «ελευθερία», «δικαιοσύνη», «γνώση», «μάθηση», «πίστη», «λόγος», «λογική», «θεωρία», «επιστήμη», «πράξη», «ηθική», «ποίηση», «τέχνη», «ιστορία», «μέτρο», «μίμηση», «κάλλος», «έπος», «τραγωδία», «ύβρις», «κωμωδία», «ιδέα», «ουσία», «άνδρας», «γυναίκα», «μητέρα», «πατέρας», «παιδί», «δούλος», «βάρβαρος», «οίκος», «έρωτας», «αγάπη», «εκκλησία», «χριστιανός», «εθνικός», «πνεύμα», «αθανασία», «κακό», «αγαθό», «κοινωνία» κ.τ.ό.

Ήδη από αυτήν την πρόχειρη απαρίθμηση διαφαίνεται ότι δεν πρόκειται για οποιεσδήποτε λέξεις, αλλά για εκείνες με τις οποίες κατά πρώτο και κύριο λόγο κατονομάζουμε και

περιγράφουμε τόσο προθεωρητικά και θεωρητικά, όσο και στο πεδίο της λογοτεχνίας ή γενικότερα της τέχνης τον εαυτό μας στην σχέση του με τους άλλους και τον κόσμο που μας περιβάλλει• γύρω από αυτές τις κρίσιμες λέξεις και το ευρύτερο λεξιλογικό και σημασιολογικό τους πεδίο, μπορεί σχηματικά να πει κανείς, περιστρέφεται όμως και η «ανθρωπιστική» εκπαίδευση και παιδεία. Οι λέξεις αυτές άλλαζαν μέσα στον χρόνο διαρκώς, όχι μόνο στην μορφή, την σύνταξη και την σημασία τους• η χρήση μερικών από αυτές ήταν συχνότερη, άλλων αραιότερη, μερικές περνούν στο περιθώριο ή εξαφανίζονται σε μια ορισμένη περίοδο, πολλές επανεισάγονται αργότερα κλπ. Εφόσον σκοπός του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών είναι η αρχαιογνωσία, η προσοχή πρέπει να στραφεί κυρίως στο σημασιολογικό πεδίο. Εδώ οι βαθύτεροι μετασχηματισμοί στο υπό συζήτηση λεξιλόγιο συντελούνται, πολύ γενικά, σε δύο περιόδους: κατά την μετάβαση από την Αρχαιότητα στον Χριστιανισμό και τον χριστιανικό Μεσαίωνα ή το Βυζάντιο, και από τον Μεσαίωνα στους Νεότερους Χρόνους.

Η ενδιαφέρουσα ιδέα μιας συνοπτικής Ιστορίας της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας για το Γυμνάσιο, όπως προτείνεται από τον Μαρωνίτη, για να είναι αποτελεσματική, πρέπει, νομίζω, να περιλαμβάνει, αν όχι ως οργανικά, τουλάχιστον ως προπαρασκευαστικά της μέρη και υπό την μορφή προσεκτικά επιλεγμένων κειμένων με πυρήνα το λεξιλόγιο που προαναφέρθηκε, τα νέα, τα μεσαιωνικά και τα ελληνικά της Καινής Διαθήκης. Η διδασκαλία πρέπει να αρχίζει από την οικεία στα παιδιά νεοελληνική γλώσσα, να ακολουθούν ορισμένα κείμενα της μεσαιωνικής και της πρώιμης χριστιανικής γραμματείας, κοσμικά και θρησκευτικά (π.χ. αποσπάσματα από βυζαντινούς ύμνους και την Καινή Διαθήκη που ενδεχομένως τα παιδιά ακούν και στην εκκλησία), για να καταλήξει στο κύριο μέρος, δηλαδή τα αρχαία κείμενα από την ελληνιστική περίοδο μέχρι τον Όμηρο, στα οποία πρωτοδιαμορφώνεται το υπό συζήτηση λεξιλόγιο. Όλα τα κείμενα πρέπει να είναι σύντομα, ερεθιστικά, εύληπτα και να συνοδεύονται από μετάφραση. Το μάθημα πρέπει πρωτίστως να αποσκοπεί στο να αναδείξει ότι οι ίδιες λέξεις ενδέχεται να σημαίνουν σε κάθε γλωσσική και ιστορική περίοδο εντελώς

διαφορετικά πράγματα, και δευτερευόντως μόνο, και σε ένα εντελώς στοιχειώδες επίπεδο, στην εξοικείωση των παιδιών με την διαφορετική μορφή και σύνταξη των παλαιότερων τύπων της ελληνικής γλώσσας. Θα πρέπει επίσης να εξηγείται το γεγονός ότι υπήρχαν πάντα πολλές ξένες επιδράσεις στην ελληνική, καθώς και ότι πολλά σημαντικά κείμενά της έχουν γραφτεί σε όλες τις περιόδους της ιστορίας της από εξελληνισμένους ή ελληνομαθείς ξένους. Με βάση σχετικά κείμενα θα πρέπει ακόμη να συζητείται το λεξιλόγιο, με το οποίο περιγράφονται θέματα όπως π.χ. η «γυναίκα» ή ο «δούλος» κ.τ.ό., για να γίνονται αντιληπτά τα όρια της αρχαιότητας και οι μεταβολές που επέφεραν τόσο ο Χριστιανισμός όσο και οι Νεότεροι Χρόνοι. Στο Λύκειο, όπου οι ώρες των αρχαίων θα έπρεπε τουλάχιστον να ανακατανεμηθούν και να διδάσκονται έστω και για μια ώρα και στην Τρίτη τάξη, θα μπορούσε τέλος να ακολουθήσει, με την συνδρομή και άλλων μαθημάτων, η βαθύτερη κατανόηση της μορφής και του περιεχομένου της αρχαίας ελληνικής γλώσσας σε αντιδιαστολή κυρίως προς την νέα, με αφετηρία και επίκεντρο όμως πάντα το κοινό λεξιλόγιο. Μέσω της επιλογής των κατάλληλων κειμένων από όλα τα γραμματικά είδη οι μαθητές θα διδάσκονται την διαμόρφωση του λεξιλογίου αυτού στα αρχικά του γλωσσικά και ειδολογικά συμφραζόμενα.

Με άλλα λόγια: ένα μάθημα Ιστορίας της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο, αλλά και το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών στο Λύκειο, αντί να επεκτείνεται σε πλάτος, θα έπρεπε να οργανωθεί γύρω από το περιορισμένο, αλλά κρίσιμο κοινό λεξιλόγιο της αρχαίας και νέας ελληνικής. Η Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο θα πρέπει, ξεκινώντας από λέξεις οικείες στα παιδιά, να ανιχνεύει συνοπτικά, προχωρώντας αντίστροφα και με τις απολύτως απαραίτητες μόνο αναφορές στην γραμματική και το συντακτικό, το ιστορικό βάθος των λέξεων, τις κύριες σημασιολογικές διαστρωματώσεις και διαφοροποιήσεις τους μέχρι τα αρχαία κείμενα στα οποία συγκροτείται η αρχική και θεμελιώδης σημασία τους. Με τον τρόπο αυτόν οι μαθητές θα αποκτήσουν μια πρώτη αίσθηση της ιστορικής διάστασης των λέξεων και της γλώσσας, καθώς και των αντιλήψεων που αποτυπώνονται σε αυτήν, πράγμα που με την σειρά

του θα επιτρέψει και μια πρώτη κατανόηση των διαφορών ή των ομοιοτήτων μεταξύ της αρχαίας και της νέας ή ακόμη και της μεσαιωνικής ή της πρωτοχριστιανικής πραγματικότητας. Στο Λύκειο θα επιδιώκεται, με την επιλογή των κατάλληλων αρχαίων κειμένων, να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές γιατί πολλές αρχαιοελληνικές λέξεις ανήκουν μέχρι σήμερα όχι μόνο στο νεοελληνικό, αλλά στο λεξιλόγιο ενός μεγάλου μέρους της ανθρωπότητας.

Από την διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στο Γυμνάσιο και το Λύκειο, με όποια μορφή και αν γίνεται, δεν πρέπει να προσδοκά κανείς άμεσες ευεργετικές επιπτώσεις για την χρήση της νέας ελληνικής. Μέχρι σήμερα, όπως ορθά έχει επισημανθεί, συμβαίνει κατά κανόνα μάλλον το αντίθετο. Υπάρχουν όμως και εξαιρέσεις, οι οποίες δείχνουν πώς είναι δυνατόν να προκύψουν τέτοιες ευεργετικές επιδράσεις. Οι εξαιρέσεις αυτές είναι πολύ σπάνιες, η προσφορά τους ωστόσο διαθέτει το βάρος να αντισταθμίσει όλες τις αντίθετες περιπτώσεις, όσο πολλές και αν είναι αυτές. Όποιος κλασικός φιλόλογος έχει διαβάσει την υποδειγματική επιστημονική, κυρίως, νεοελληνική πρόζα του Δημήτρη Μαρωνίτη θα καταλάβει τι εννοώ: η πλαστικότητα, η ευελιξία, η ακρίβεια, η ικανότητά της να αποδίδει και τις πιο ανεπαίσθητες αποχρώσεις της εσωτερικής ή της εξωτερικής πραγματικότητας, η χρήση των προθέσεων, οι ετυμολογικοί υπαινιγμοί είναι μερικά από τα χαρακτηριστικά της που δεν είναι νοητά χωρίς την ισόβια, σχεδόν, ενασχόλησή του με την αρχαία ελληνική γραμματεία. Στις καλύτερες στιγμές του ο λόγος του σου προκαλεί, όπως ακριβώς και τα «κλασικά» αρχαία ελληνικά κείμενα, την αίσθηση ότι βλέπεις και κατανοείς για πρώτη φορά τα πράγματα που περιγράφει. Από το παράδειγμα του Μαρωνίτη διαφαίνεται ότι για να κατανοηθούν τα αρχαία ελληνικά κείμενα στην γλωσσική μορφή και το περιεχόμενό τους, είναι αναγκαίο εκείνο το είδος «αναγνωστικής τέχνης» που απαιτούσε ο Νίτσε από όποιον ήθελε να κατανοήσει το έργο του. Το ουσιώδες χαρακτηριστικό μιας τέτοιας τέχνης είναι η «επίμονη και επίπονη επανάληψη», κάτι όμως που «προπαντός σήμερα το έχουμε ξεμάθει», έγραφε ο μεγάλος γερμανός φιλόλογος και φιλόσοφος το 1887. Στην εποχή μας, που βιάζεται παντού και βιάζει τους

πάντες και τα πάντα, μια τέτοια αναγνωστική τέχνη είναι ακόμη πιο δυσεύρετη, καθώς αντίκειται πλήρως στον κυρίαρχο στις μέρες μας υστερικό τρόπο ζωής και σκέψης που επενδύει μόνο σε ό,τι μπορεί να αποδώσει άμεσα σε χρήμα και ηδονή. Αυτήν την εντελώς ανεπίκαιρη τέχνη πρέπει όμως να διαθέτουν οι κλασικοί φιλόλογοι, διότι σε αυτούς και μόνο, στον τρόπο που τα διαβάζουν, προσλαμβάνουν και διδάσκουν στους μαθητές και του φοιτητές τους εναπόκειται να τα διατηρήσουν και να αποδείξουν, όπως έλεγε ο Νίτσε, πως «“τα αρχαία” δεν είναι και απαρχαιωμένα».

Αντώνης Ρεγκάκος

Τέχνη, Αλήθεια και Πολιτική (Χάρολντ Πίντερ)

Λόγος αποδοχής βραβείου Νόμπελ Λογοτεχνίας 2005

✘ Το 1958 έγραψα τα εξής: «Δεν υπάρχουν έντονες διαχωριστικές γραμμές ανάμεσα στο πραγματικό και το φανταστικό, ούτε ανάμεσα στο αληθινό και το ψεύτικο. Κάτι δεν είναι απαραίτητα ή αληθινό ή ψεύτικο• μπορεί να είναι και αληθινό και ψεύτικο».

Πιστεύω ότι αυτοί οι ισχυρισμοί ισχύουν ακόμη και μπορούν ακόμη να χρησιμοποιηθούν στην εξερεύνηση της πραγματικότητας μέσω της τέχνης. Έτσι, σαν συγγραφέας, τους υπερασπίζομαι, όμως σαν πολίτης δεν μπορώ να κάνω κάτι τέτοιο. Σαν πολίτης πρέπει να ρωτήσω: Τι είναι αλήθεια; Τι είναι ψέμα;

Η αλήθεια στο θέατρο είναι για πάντα άπιαστη. Ποτέ δεν τη βρίσκεις εντελώς αλλά είσαι αναγκασμένος να την αναζητάς. Η αναζήτηση είναι σαφώς αυτή που κινεί την προσπάθεια. Η αναζήτηση είναι ο σκοπός σου. Τις περισσότερες φορές

σκοντάφτεις πάνω στην αλήθεια στο σκοτάδι, συγκρούεσαι μαζί της ή απλώς κοιτάζεις φευγαλέα μια εικόνα ή μια μορφή που μοιάζει να ανταποκρίνεται στην αλήθεια, συχνά χωρίς να συνειδητοποιείς ότι το έχεις κάνει. Όμως η πραγματική αλήθεια είναι ότι ποτέ δεν υπάρχει τέτοιο πράγμα όπως η μία αλήθεια στη δραματική τέχνη. Υπάρχουν πολλές. Αυτές οι αλήθειες αμφισβητούν η μία την άλλη, αποστρέφονται η μία την άλλη, αντανακλούν η μία την άλλη, αγνοούν η μία την άλλη, πειράζουν η μία την άλλη, δε βλέπουν η μία την άλλη. Μερικές φορές νιώθεις ότι έχεις την αλήθεια μιας στιγμής στο χέρι σου, μετά γλιστράει μέσα απ' τα δάχτυλα σου και χάνεται.

Με ρωτάνε συχνά πώς γίνονται τα έργα μου. Δεν μπορώ να πω. Ούτε μπορώ ποτέ να κρίνω τα έργα μου, πέραν του να πω ότι αυτό συνέβη. Αυτό είπαν. Αυτό έκαναν.

Τα περισσότερα έργα γεννιούνται από μια φράση, μια λέξη ή μια εικόνα. Συχνά η δεδομένη λέξη ακολουθείται σύντομα από την εικόνα. Θα δώσω δυο παραδείγματα δυο φράσεων που μου ήρθαν ξαφνικά στο μυαλό, κι έπειτα ακολούθησε μια εικόνα, κι έπειτα εγώ.

Τα έργα είναι Η επιστροφή και οι Παλιοί καιροί. Η πρώτη φράση της Επιστροφής είναι «Τι το έκανες το ψαλίδι;». Η πρώτη φράση των Παλιών καιρών είναι «Σκούρα».

Και στις δύο περιπτώσεις δεν είχα παραπάνω πληροφορίες.

Στην πρώτη περίπτωση κάποιος προφανώς έψαχνε για ένα ψαλίδι και απαιτούσε να μάθει πού βρισκόταν από κάποιον άλλον που υποψιαζόταν ότι πιθανόν να το είχε κλέψει. Αλλά κατά κάποιο τρόπο εγώ ήξερα ότι το πρόσωπο στο οποίο απευθυνόταν δεν έδινε δεκάρα για το ψαλίδι ούτε, εδώ που τα λέμε, και για τον ερωτώντα.

Το «Σκούρα» θεώρησα ότι περιέγραφε τα μαλλιά κάποιου, τα μαλλιά μιας γυναίκας, και ήταν η απάντηση σε μια ερώτηση. Και στις δύο περιπτώσεις ένιωσα την ανάγκη να ψάξω παραπέρα το θέμα. Αυτό έγινε οπτικά, ένα πολύ αργό πέρασμα, απ' το σκοτάδι

στο φως.

Πάντα ξεκινάω ένα έργο ονομάζοντας τα πρόσωπα Α, Β και Γ.

Στο έργο που έγινε Η επιστροφή είδα έναν άντρα να μπαίνει σ' ένα μουντό δωμάτιο και να κάνει την ερώτηση του σ' ένα νεότερο άντρα που καθόταν σ' έναν άσχημο καναπέ και διάβαζε μια εφημερίδα για ιπποδρομίες. Υποψιάστηκα κατά κάποιον τρόπο ότι ο Α ήταν πατέρας κι ότι ο Β ήταν ο γιος του, αλλά δεν είχα αποδείξεις. Αυτό ωστόσο επιβεβαιώθηκε λίγη ώρα αργότερα όταν ο Β (που αργότερα θα ονομαζόταν Λένι) λέει στον Α (που αργότερα θα ονομαζόταν Μαξ), «Μπαμπά, σε πειράζει ν' αλλάξω το θέμα; θέλω να σε ρωτήσω κάτι. Το βραδινό που φάγαμε πριν, πώς λεγόταν; Τι όνομα έχει; Γιατί δεν αγοράζεις σκύλο; Είσαι μάγεις για σκύλους. Χωρίς πλάκα. Νομίζεις ότι μαγειρεύεις για πολλούς σκύλους». Έτσι, απ' τη στιγμή που ο Β αποκαλεί τον Α «Μπαμπά», μου φάνηκε λογικό να υποθέσω ότι ήταν πατέρας και γιος. Ο Α επίσης ήταν ολοφάνερα ο μάγεις και η μαγειρική του δε φαινόταν να εκτιμάται και πολύ. Άραγε αυτό σήμαινε ότι δεν υπήρχε μητέρα; Δεν ήξερα. Αλλά, όπως είπα τότε στον εαυτό μου, η αρχή μας ποτέ δεν ξέρει το τέλος μας.

«Σκούρα». Ένα μεγάλο παράθυρο. Βραδινός ουρανός. Ένας άντρας, ο Α (που αργότερα θα ονομαζόταν Ντίλι), και μια γυναίκα, η Β (που αργότερα θα ονομαζόταν Κέιτ), κάθονται με ποτά. «Χοντρή ή λεπτή;» ρωτάει ο άντρας. Για ποιον μιλάνε; Στη συνέχεια όμως βλέπω να στέκεται στο παράθυρο μια γυναίκα, η Γ (που αργότερα θα ονομαζόταν Άννα), σε άλλες συνθήκες φωτισμού, πλάτη α αυτούς, σκούρα μαλλιά.

Είναι μια παράξενη στιγμή, η στιγμή που πλάθεις πρόσωπα που μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν υπήρχαν. Αυτό που ακολουθεί είναι σπασμωδικό, αβέβαιο, ακόμη και ψευδαισθητικό, αν και μερικές φορές μπορεί να είναι μια ασυγκράτητη χιονοστιβάδα. Η θέση του συγγραφέα είναι περίεργη. Κατά μία έννοια τα πρόσωπα δεν τον καλοδέχονται. Τα πρόσωπα του αντιστέκονται, δεν είναι εύκολο να ζεις μαζί τους, είναι αδύνατο να προσδιοριστούν. Σίγουρα δεν μπορείς να τους επιβληθείς. Μέχρις ενός σημείου παίζεις

ένα ατέλειωτο παιχνίδι μαζί τους, γάτα και ποντίκι, τυφλόμυγα, κρυφτούλι. Αλλά τελικά ανακαλύπτεις ότι έχεις ανθρώπους με σάρκα και αίμα στα χέρια σου, ανθρώπους με βούληση και μια δική τους ιδιαίτερη ευαισθησία, φτιαγμένους από συστατικά που δεν μπορείς ν' αλλάξεις, να χειραγωγήσεις ή να παραμορφώσεις.

Έτσι η γλώσσα στην τέχνη παραμένει μια εξαιρετικά διφορούμενη υπόθεση, κινούμενη άμμος, τραμπολίνο, μια παγωμένη λίμνη που μπορεί να σπάσει κάτω από σένα, το συγγραφέα, ανά πάσα στιγμή.

Αλλά, όπως είπα, η αναζήτηση της αλήθειας δεν μπορεί να σταματήσει ποτέ. Δεν μπορεί να διακοπεί, δεν μπορεί να αναβληθεί. Πρέπει να τη δει κανείς κατά πρόσωπο, εκεί ακριβώς, επιτόπου.

Το πολιτικό θέατρο παρουσιάζει ένα τελείως διαφορετικό σύνολο προβλημάτων. Το κήρυγμα πρέπει ν' αποφεύγεται πάση θυσία. Η αντικειμενικότητα είναι απαραίτητη. Πρέπει ν' αφήνει κανείς τα πρόσωπα να αναπνέουν το δικό τους αέρα. Ο συγγραφέας δεν μπορεί να τα περιορίζει και να τα αναστέλλει για να ικανοποιήσει το γούστο, το χαρακτήρα ή την προκατάληψη του. Πρέπει να είναι προετοιμασμένος να τα προσεγγίσει από πολλές διαφορετικές γωνίες, από μια πλήρη κι απεριόριστη γκάμα απόψεων, να τα εκπλήξει ίσως κάπου κάπου, αλλά εντούτοις να τους δώσει την ελευθερία να τραβήξουν όποιο δρόμο θέλουν. Αυτό δε λειτουργεί πάντα. Και η πολιτική σάτιρα, ασφαλώς, δεν κολλάει σε κανέναν απ' αυτούς τους κανόνες, στην πραγματικότητα κάνει ακριβώς το αντίθετο, κι αυτή είναι η σωστή της λειτουργία.

Στο έργο μου Πάρτι γενεθλίων νομίζω ότι επιτρέπω μια ολόκληρη γκάμα επιλογών να λειτουργήσει σ' ένα πυκνό δάσος δυνατοτήτων πριν τελικά επικεντρωθώ σε μια πράξη υποταγής.

Η Βουνίσια γλώσσα δεν υποκρίνεται τέτοιο φάσμα λειτουργίας. Παραμένει σκληρή, σύντομη κι αποκρουστική. Όμως οι στρατιώτες στο έργο περνάνε αρκετά καλά μ' αυτό. Ξεχνάει καμιά φορά κανείς ότι οι βασανιστές βαριούνται εύκολα. Χρειάζονται λίγη

πλάκα για να κρατήσουν ψηλά το ηθικό τους. Αυτό βεβαίως έχει επιβεβαιωθεί απ' τα γεγονότα στο Άμπου Γκράιμπ στη Βαγδάτη. Η Βουνίσια γλώσσα διαρκεί μόνο 20 λεπτά, αλλά θα μπορούσε να συνεχίζεται για ατέλειωτες ώρες, ασταμάτητα, το ίδιο μοτίβο να επαναλαμβάνεται ξανά και ξανά, ασταμάτητα, ατέλειωτες ώρες.

Το Τέφρα και σκιά, απ' την άλλη, μου φαίνεται σαν να διαδραματίζεται κάτω απ' το νερό. Μια γυναίκα που πνίγεται, το χέρι της υψώνεται μέσα απ' τα κύματα, πέφτει κάτω, χάνεται, απλώνεται αναζητώντας άλλους, χωρίς όμως να βρίσκει κανέναν, είτε πάνω είτε κάτω απ' την επιφάνεια του νερού, βρίσκει μόνο σκιές, αντανακλάσεις, επιπλέοντα αντικείμενα. Η γυναίκα μια χαμένη φιγούρα σ' ένα τοπίο που βυθίζεται, μια γυναίκα ανήμπορη να ξεφύγει απ' την κατάρα που έμοιαζε ν' ανήκει μόνο σε άλλους.

Αλλά όπως εκείνοι πέθαναν, πρέπει να πεθάνει κι αυτή.

Η πολιτική γλώσσα, όπως τη χρησιμοποιούν οι πολιτικοί, δε διακινδυνεύει να μπει σε τέτοιες περιοχές, απ' τη στιγμή που η πλειοψηφία των πολιτικών, συμφωνά με τις ενδείξεις που έχουμε στη διάθεση μας, δεν ενδιαφέρεται για την αλήθεια αλλά για την εξουσία και για τη διατήρηση αυτής της εξουσίας. Για να διατηρήσουν αυτήν την εξουσία είναι βασικό οι άνθρωποι να παραμένουν σε άγνοια, να ζουν αγνοώντας την αλήθεια, ακόμη και την αλήθεια της ίδιας τους της ζωής. Αυτό που μας περιβάλλει επομένως είναι ένας απέραντος καμβάς ψεμάτων, με τα οποία τρεφόμαστε.

Όπως γνωρίζει ο καθένας εδώ, η δικαιολογία για την εισβολή στο Ιράκ ήταν ότι ο Σαντάμ Χουσεΐν είχε στην κατοχή του μια τρομερά επικίνδυνη συλλογή όπλων μαζικής καταστροφής, μερικά απ' τα οποία μπορούσαν να πυροδοτηθούν σε 45 λεπτά, επιφέροντας τρομερή καταστροφή. Μας διαβεβαίωναν ότι αυτό είναι αλήθεια. Δεν ήταν. Μας είπαν ότι το Ιράκ είχε σχέση με την Αλ Κάιντα και ήταν συνυπεύθυνο για τη φρικαλεότητα στη Νέα Υόρκη στις 11 Σεπτεμβρίου του 2001. Μας διαβεβαίωναν ότι αυτό είναι αλήθεια. Δεν ήταν. Μας είπαν ότι το Ιράκ απειλούσε την

ασφάλεια του κόσμου. Μας διαβεβαίωναν ότι αυτό είναι αλήθεια. Δεν ήταν.

Η αλήθεια είναι κάτι τελείως διαφορετικό. Η αλήθεια έχει να κάνει με το πώς οι Ηνωμένες Πολιτείες αντιλαμβάνονται το ρόλο τους στον κόσμο και πώς επιλέγουν να τον εκφράσουν.

Όμως πριν επανέλθω στο παρόν θα ήθελα να ρίξω μια ματιά στο πρόσφατο παρελθόν, και μ' αυτό εννοώ την εξωτερική πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών από το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Πιστεύω ότι έχουμε υποχρέωση να υποβάλουμε αυτήν την περίοδο τουλάχιστον σε κάποιο είδος, ακόμη και περιορισμένης, εξέτασης, που είναι και το μόνο που μας επιτρέπουν τα χρονικά περιθώρια εδώ.

Όλοι ξέρουμε τι συνέβη στη Σοβιετική Ένωση και σ' όλη την Ανατολική Ευρώπη κατά τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου: η συστηματική θηριωδία, οι εκτεταμένες φρικαλεότητες, η αδίστακτη καταπίεση της ατομικής σκέψης. Όλα αυτά έχουν τεκμηριωθεί κι επιβεβαιωθεί πλήρως.

Όμως το επιχείρημα μου εδώ είναι ότι τα εγκλήματα των ΗΠΑ την ίδια περίοδο μόνο επιφανειακά έχουν καταγραφεί, πόσο μάλλον τεκμηριωθεί, πόσο μάλλον ομολογηθεί, πόσο μάλλον αναγνωριστεί καν ως εγκλήματα. Πιστεύω ότι αυτό θα πρέπει να ειπωθεί, κι ότι η αλήθεια έχει σημαντικές επιπτώσεις στην κατάσταση του κόσμου σήμερα. Αν και περιορισμένες, σε κάποιο βαθμό, από την ύπαρξη της Σοβιετικής Ένωσης, οι ενέργειες τους σ' ολόκληρο τον κόσμο έδειξαν καθαρά ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν συμπεράνει πως μπορούσαν να κάνουν εν λευκώ ό,τι θέλουν.

Η άμεση εισβολή σ' ένα κυρίαρχο κράτος στην πραγματικότητα δεν υπήρξε ποτέ η αγαπημένη μέθοδος της Αμερικής. Κυρίως προτιμούσε αυτό που έχει περιγράψει σαν «σύγκρουση χαμηλής έντασης». Σύγκρουση χαμηλής έντασης σημαίνει ότι χιλιάδες άνθρωποι πεθαίνουν, αλλά πιο αργά απ' ό,τι αν έριχνες σ' όλους μονομιάς μια βόμβα. Σημαίνει ότι μολύνεις την καρδιά της χώρας, ότι δημιουργείς έναν κακοήθη όγκο και κάθεσαι και

βλέπεις τη γάγγραινα να θεριεύει. Όταν ο λαός έχει σκύψει το κεφάλι ή έχει χτυπηθεί μέχρι θανάτου -το ίδιο είναι- και οι φίλοι σου, ο στρατός και οι μεγάλες εταιρίες, κάθονται αναπαυτικά στην εξουσία, βγαίνεις μπροστά στις κάμερες και λες ότι κέρδισε η δημοκρατία. Αυτό ήταν πολύ συνηθισμένο στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ στα χρόνια στα οποία αναφέρομαι.

Η τραγωδία της Νικαράγουας υπήρξε μια πολύ ενδεικτική περίπτωση. Διαλέγω να την αναφέρω εδώ σαν ένα δυνατό παράδειγμα της ιδέας που έχει η Αμερική για το ρόλο της στον κόσμο, και τότε και τώρα.

Ήμουν παρών σε μια συνάντηση στην πρεσβεία των ΗΠΑ στο Λονδίνο στα τέλη της δεκαετίας του 1980.

Το Κογκρέσο των Ηνωμένων Πολιτειών επρόκειτο ν' αποφασίσει αν θα έδινε περισσότερα χρήματα στους Κόντρας στην εκστρατεία τους κατά του κράτους της Νικαράγουας. Εγώ ήμουν μέλος μιας αντιπροσωπείας που μιλούσε εκ μέρους της Νικαράγουας, όμως το πιο σημαντικό μέλος αυτής της αντιπροσωπείας ήταν κάποιος Πατέρας Τζον Μέτκαλφ. Επικεφαλής του αμερικάνικου σώματος ήταν ο Ρέιμοντ Σιτζ (τότε νούμερο δυο μετά τον πρέσβη, αργότερα πρέσβης ο ίδιος). Ο Πατέρας Μέτκαλφ είπε: «Κύριε, διευθύνω μια ενορία στα βόρεια της Νικαράγουας. Οι ενορίτες μου έκτισαν ένα σχολείο, ένα κέντρο υγείας, ένα πολιτιστικό κέντρο. Ζούσαμε ειρηνικά. Λίγους μήνες πριν, μια δύναμη των Κόντρας επιτέθηκε εναντίον της ενορίας. Κατέστρεψαν τα πάντα: το σχολείο, το κέντρο υγείας, το πολιτιστικό κέντρο. Βίασαν νοσοκόμες και δασκάλες κι έσφαξαν γιατρούς με τον πιο κτηνώδη τρόπο. Συμπεριφέρθηκαν σαν άγριοι. Παρακαλώ, απαιτήστε από την κυβέρνηση των ΗΠΑ να αποσύρει τη βοήθεια της απ' αυτήν τη φρικτή τρομοκρατική δράση».

Ο Ρέιμοντ Σιτζ είχε πολύ καλή φήμη σαν λογικός, υπεύθυνος και εξαιρετικά εκλεπτυσμένος άνθρωπος. Τον σέβονταν πολύ στους διπλωματικούς κύκλους. Άκουσε, έκανε μια παύση κι έπειτα μίλησε με μεγάλη σοβαρότητα. «Πάτερ», είπε, «επιτρέψτε μου να σας πω κάτι. Στον πόλεμο, πάντα υποφέρουν οι αθώοι». Έγινε μια

παγωμένη σιωπή. Μείναμε να τον κοιτάμε. Δεν τράβηξε το βλέμμα του.

Πράγματι, πάντα υποφέρουν οι αθώοι.

Τελικά κάποιος είπε: «Όμως σ' αυτήν την περίπτωση οι "αθώοι" ήταν τα θύματα μιας ανατριχιαστικής φρικαλεότητας που χρηματοδότησε η κυβέρνηση σας, μιας απ' τις πολλές. Αν το Κογκρέσο συνεχίσει να παρέχει χρήματα στους Κόντρας, θα συμβούν κι άλλες φρικαλεότητες αυτού του είδους. Δεν είναι έτσι; Δεν είναι επομένως η κυβέρνηση σας ένοχη για υποστήριξη σε εγκληματικές και καταστροφικές ενέργειες κατά των πολιτών ενός κυρίαρχου κράτους;»

Ο Σιτζ έμεινε ατάραχος. «Δε συμφωνώ ότι τα γεγονότα όπως παρουσιάστηκαν στηρίζουν τους ισχυρισμούς σας», είπε.

Καθώς φεύγαμε απ' την πρεσβεία ένας Αμερικανός ακόλουθος μου είπε ότι του άρεσαν τα έργα μου. Δεν απάντησα.

Θα πρέπει να σας θυμίσω ότι την εποχή εκείνη ο πρόεδρος Ρέιγκαν έκανε την παρακάτω δήλωση: «Οι Κόντρας είναι ηθικά ισοδύναμοι με τους Πατέρες του Έθνους μας».

Οι Ηνωμένες Πολιτείες στήριξαν τη βάρβαρη δικτατορία Σομόζα στη Νικαράγουα για πάνω από σαράντα χρόνια. Ο λαός της Νικαράγουας, οδηγούμενος από τους Σαντινίστας, ανέτρεψε αυτό το καθεστώς το 1979, με μια καταπληκτική, λαϊκή επανάσταση.

Οι Σαντινίστας δεν ήταν τέλειοι. Είχαν κι αυτοί την αλαζονεία τους και η πολιτική τους φιλοσοφία περιείχε πολλά αντιφατικά στοιχεία. Ήταν όμως έξυπνοι, λογικοί και πολιτισμένοι. Έβαλαν σκοπό να εδραιώσουν μια στέρεη, σωστή, πλουραλιστική κοινωνία. Η θανατική ποινή καταργήθηκε. Εκατοντάδες χιλιάδες εξαθλιωμένοι χωρικοί γλίτωσαν από βέβαιο θάνατο. Σε πάνω από 100.000 οικογένειες δόθηκαν τίτλοι ιδιοκτησίας. Κτίστηκαν 2.000 σχολεία. Μια καταπληκτική εκπαιδευτική εκστρατεία μείωσε τον αναλφαβητισμό στη χώρα σε λιγότερο από το ένα έβδομο. Καθιερώθηκε η δωρεάν παιδεία και δωρεάν σύστημα υγείας. Η

παιδική θνησιμότητα μειώθηκε κατά ένα τρίτο. Η πολιομυελίτιδα εξαφανίστηκε.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες κατήγγειλαν αυτά τα επιτεύγματα ως μαρξιστική-λενινιστική υπονόμευση. Κατά την άποψη της κυβέρνησης των ΗΠΑ, δινόταν ένα επικίνδυνο παράδειγμα. Αν επιτρεπόταν στη Νικαράγουα να καθιερώσει βασικούς κανόνες κοινωνικής και οικονομικής δικαιοσύνης, αν της επιτρεπόταν ν' ανεβάσει το επίπεδο της υγείας και της εκπαίδευσης και να πετύχει κοινωνική ενότητα και εθνικό αυτοσεβασμό, οι γειτονικές χώρες θα έκαναν τις ίδιες ερωτήσεις και τα ίδια πράγματα. Υπήρχε βέβαια εκείνον τον καιρό έντονη αντίσταση κατά του καθεστώτος στο Ελ Σαλβαδόρ.

Μίλησα προηγουμένως για έναν «καμβά ψεμάτων» που μας περιβάλλει. Ο πρόεδρος Ρέιγκαν συνήθιζε να περιγράφει τη Νικαράγουα σαν «προπύργιο του ολοκληρωτισμού». Αυτό σε γενικές γραμμές τα ΜΜΕ, και σίγουρα η βρετανική κυβέρνηση, το θεωρούσαν ακριβές και σωστό σχόλιο. Όμως στην πραγματικότητα δεν υπάρχει καμία καταγραφή αποσπασμάτων θανάτου στην περίοδο διακυβέρνησης των Σαντινίστας. Δεν υπάρχει καταγραφή βασανιστηρίων. Δεν υπάρχει καταγραφή συστηματικής ή επίσημης στρατιωτικής βαρβαρότητας. Δε δολοφονήθηκαν ποτέ ιερείς στη Νικαράγουα. Υπήρχαν μάλιστα τρεις ιερείς στην κυβέρνηση, δυο Ιησουίτες κι ένας ιεραπόστολος του τάγματος Maryknoll. Τα προπύργια του ολοκληρωτισμού στην πραγματικότητα βρίσκονταν ακριβώς δίπλα, στο Ελ Σαλβαδόρ και τη Γουατεμάλα. Οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν ανατρέψει τη δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση της Γουατεμάλας το 1954 και υπολογίζεται ότι πάνω από 200.000 άνθρωποι υπήρξαν θύματα διαδοχικών στρατιωτικών δικτατοριών.

Έξι απ' τους πιο διακεκριμένους Ιησουίτες στον κόσμο δολοφονήθηκαν άγρια στο Κεντροαμερικανικό Πανεπιστήμιο στο Σαν Σαλβαδόρ το 1989 από ένα τάγμα του συντάγματος Αλκάτλ εκπαιδευμένο στο Φορτ Μπένινγκ της Τζόρτζια, στις ΗΠΑ. Αυτός ο εξαιρετικά γενναίος άνθρωπος, ο αρχιεπίσκοπος Ρομέρο, δολοφονήθηκε την ώρα που λειτουργούσε. Υπολογίζεται ότι 75.000 άνθρωποι πέθαναν. Γιατί σκοτώθηκαν; Σκοτώθηκαν γιατί πίστευαν

ότι μια καλύτερη ζωή ήταν εφικτή κι έπρεπε να γίνει πραγματικότητα. Αυτή η πίστη τους έκανε αυτόματα κομμουνιστές. Πέθαναν γιατί τόλμησαν ν' αμφισβητήσουν το καθεστώς, το απέραντο τέλμα φτώχειας, αρρώστιας, εξαθλίωσης και καταπίεσης, πράγμα που ήταν αναφαίρετο δικαίωμα τους.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες τελικά ανέτρεψαν την κυβέρνηση των Σαντινίστας. Τους πήρε χρόνια και συνάντησαν μεγάλη αντίσταση, αλλά ο αμείλικτος οικονομικός διωγμός και οι 30.000 νεκροί τελικά κλόνισαν το ηθικό του λαού) της Νικαράγουας. Ήταν εξαντλημένοι κι εξαθλιωμένοι για μιαν ακόμη φορά. Τα καζίνο ξαναγύρισαν στη χώρα. Η δωρεάν υγεία και η δωρεάν εκπαίδευση σταμάτησαν. Οι μεγάλες επιχειρήσεις επέστρεψαν, πιο άγριες. Η «δημοκρατία» είχε νικήσει.

Όμως αυτή η «πολιτική» δεν περιοριζόταν επ' ουδενί στην Κεντρική Αμερική. Εφαρμοζόταν α ολόκληρο τον κόσμο. Ήταν διαρκής. Και είναι σαν να μη συνέβη ποτέ.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες υποστήριξαν και σε αρκετές περιπτώσεις δημιούργησαν κάθε δεξιά στρατιωτική δικτατορία στον κόσμο μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Αναφέρομαι στην Ινδονησία, την Ελλάδα, την Ουρουγουάη, τη Βραζιλία, την Παραγουάη, την Αϊτή, την Τουρκία, τις Φιλιππίνες, τη Γουατεμάλα, το Ελ Σαλβαδόρ και, φυσικά, τη Χιλή. Η φρίκη που επέβαλαν οι Ηνωμένες Πολιτείες στη Χιλή το 1973 δεν μπορεί ποτέ να ξεπλυθεί και δεν μπορεί ποτέ να συγχωρεθεί.

Εκατοντάδες χιλιάδες θάνατοι συνέβησαν σ' όλες αυτές τις χώρες. Συνέβησαν; Και μπορούν, σε όλες τις περιπτώσεις, να αποδοθούν στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ; Η απάντηση είναι ναι, συνέβησαν και πρέπει να αποδοθούν στην αμερικανική εξωτερική πολιτική. Αλλά δε θα το ξέρατε.

Δε συνέβη ποτέ. Τίποτα δε συνέβη ποτέ. Ακόμη και όσο συνέβαινε δε συνέβαινε. Δεν είχε σημασία. Δεν ενδιέφερε κανέναν. Τα εγκλήματα των Ηνωμένων Πολιτειών ήταν και είναι συστηματικά, διαρκή, άγρια, ανελέητα αλλά πολύ" λίγοι άνθρωποι έχουν στ'

αλήθεια μιλήσει γι' αυτά. Πρέπει να το αναγνωρίσει κανείς αυτό στην Αμερική. Έχουν διαχειριστεί τελείως παγερά την εξουσία τους παγκοσμίως, φορώντας συγχρόνως το προσωπείο της «δύναμης για το καλό του κόσμου». Είναι ένα έξοχο, ίσως και ευφυές, σίγουρα εξαιρετικά επιτυχημένο νούμερο ύπνωσης.

Σας λέω ότι οι ΗΠΑ είναι χωρίς αμφιβολία το μεγαλύτερο σόου στο δρόμο. Μπορεί να είναι βάνουσες, αδιάφορες, περιφρονητικές και αδίστακτες, αλλά είναι και πολύ ξύπνιες. Στο εμπόριο δεν έχουν το ταίρι τους, και το πιο εμπορεύσιμο αγαθό τους είναι ο έρωτας για τον εαυτό τους. Είναι σίγουρος νικητής. Ακούστε όλους τους Αμερικανούς προέδρους στην τηλεόραση να λένε τις λέξεις «ο Αμερικανικός Λαός» όπως στη φράση, «λέω στον Αμερικανικό Λαό ότι είναι ώρα να προσευχηθούμε και να υπερασπιστούμε τα δικαιώματα του Αμερικανικού Λαού και ζητώ από τον Αμερικανικό Λαό να εμπιστευτεί τον πρόεδρο του στις ενέργειες στις οποίες πρόκειται να προβεί εκ μέρους του Αμερικανικού Λαού».

Έξοχο τέχνασμα. Η γλώσσα χρησιμοποιείται στην πραγματικότητα για να κρατάει τη σκέψη σε απόσταση. Οι λέξεις «ο Αμερικανικός Λαός» προσφέρουν ένα πραγματικά ηδονικό καθησυχαστικό μαξιλαράκι. Δε χρειάζεται να σκέφτεσαι. Ξάπλωσε μόνο στο μαξιλαράκι. Το μαξιλαράκι μπορεί να πνίγει τη νοημοσύνη σου και τις κριτικές σου ικανότητες αλλά είναι πολύ άνετο. Αυτό φυσικά δεν ισχύει για τους σαράντα εκατομμύρια ανθρώπους, που ζούνε κάτω απ' το όριο της φτώχειας και τα δύο εκατομμύρια φυλακισμένους άντρες και γυναίκες στο απέραντο γκουλάγκ φυλακών απ' άκρη ο άκρη των Ηνωμένων Πολιτειών.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν ασχολούνται πια με τη σύγκρουση χαμηλής έντασης. Δε βρίσκουν πια νόημα στο να είναι συγκρατημένες ή ακόμα και ύπουλες. Ανοίγουν τα χαρτιά τους στο τραπέζι χωρίς φόβο ή πάθος. Πολύ απλά δε δίνουν δεκάρα για τα Ηνωμένα Έθνη, το διεθνές δίκαιο ή την κριτική διαφωνία, πράγματα που τα θεωρούν αδύναμα και άσχετα. Έχουν και το προβατάκι τους, που τις ακολουθεί κατά πόδας δεμένο με λουρί, τη θλιβερή και παθητική Μεγάλη Βρετανία.

Τι συνέβη στην ηθική μας ευαισθησία; Είχαμε ποτέ καθόλου; Τι σημαίνουν αυτές οι λέξεις; Μήπως αναφέρονται σ' έναν όρο που πολύ σπάνια χρησιμοποιείται στις μέρες μας – τη συνείδηση; Μια συνείδηση που έχει να κάνει όχι μόνο με τις δικές μας ενέργειες αλλά και με τη συλλογική μας ευθύνη για τις πράξεις των άλλων; Κοιτάξτε το Γκουαντανάμο. Εκατοντάδες άνθρωποι φυλακίζονται χωρίς κατηγορία για πάνω από τρία χρόνια, χωρίς νομική εκπροσώπηση ή τις δέουσες διαδικασίες, φυλακισμένοι, από τυπική άποψη, για πάντα. Αυτή η απόλυτα παράνομη δομή διατηρείται κατά παράβαση της Συνθήκης της Γενεύης. Κι όχι μόνο γίνεται ανεκτή αλλά σχεδόν δεν απασχολεί καθόλου την αποκαλούμενη «διεθνή κοινότητα». Αυτό το ποινικό έγκλημα διαπράττεται από μία χώρα που δηλώνει ότι είναι «ο ηγέτης του ελεύθερου κόσμου». Σκεφτόμαστε τους κατοίκους του Γκουαντανάμο; Τι λένε τα ΜΜΕ γι' αυτούς; Ξεπετάγονται καμιά φορά – ένα μικρό άρθρο στη σελίδα έξι.

Έχουν σταλεί σε μια νεκρή ζώνη απ' την οποία στην ουσία ίσως και να μη γυρίσουν ποτέ. Προς το παρόν πολλοί κάνουν απεργία πείνας και ταΐζονται διά της βίας, ανάμεσα τους και κάτοικοι της Μεγάλης Βρετανίας. Δεν υπάρχουν λεπτότητες σ' αυτές τις διαδικασίες ταΐσματος διά της βίας. Δεν υπάρχουν ηρεμιστικά ή αναισθητικά. Μόνο ένας σωλήνας χωμένος στη μύτη σου κι από κει στο λαιμό σου. Ξερνάς αίμα. Αυτό είναι βασανιστήριο. Τι έχει πει γι' αυτό ο Βρετανός υπουργός Εξωτερικών; Τίποτα. Τι έχει πει γι' αυτό ο Βρετανός πρωθυπουργός; Τίποτα. Γιατί όχι; Επειδή οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν πει: κάθε κριτική των χειρισμών μας στο Γκουαντανάμο αποτελεί εχθρική πράξη. Είστε μαζί μας ή είστε εναντίον μας. Κι έτσι ο Μπλερ το βουλώνει.

Η εισβολή στο Ιράκ ήταν μια ληστρική ενέργεια, μια ενέργεια κατάφωρης κρατικής τρομοκρατίας, που εκφράζει απόλυτη περιφρόνηση για την έννοια του διεθνούς δικαίου. Η εισβολή ήταν μια αυθαίρετη στρατιωτική ενέργεια παρακινημένη από ατέλειωτα ψέματα και εξόφθαλμη χειραγώγηση των μέσων και συνεπώς του κοινού• μια ενέργεια που σκοπό της είχε την εδραίωση του αμερικάνικου στρατιωτικού και οικονομικού ελέγχου

στη Μέση Ανατολή, μεταμφιεσμένη -σαν έσχατη λύση (απ' τη στιγμή που όλες οι άλλες δικαιολογίες δεν μπόρεσαν να δικαιωθούν)- σε απελευθέρωση. Μια τρομακτική επιβολή στρατιωτικής δύναμης, υπεύθυνη για το θάνατο και τον ακρωτηριασμό αμέτρητων χιλιάδων αθώων ανθρώπων.

Έχουμε φέρει βασανιστήρια, βόμβες διασποράς, απεμπλουτισμένο ουράνιο, αμέτρητες δολοφονίες στα τυφλά, φτώχεια, εξαθλίωση και θάνατο στο λαό του Ιράκ κι αυτό το αποκαλούμε «εισαγωγή ελευθερίας και δημοκρατίας στη Μέση Ανατολή».

Πόσους ανθρώπους πρέπει να σκοτώσεις για να μπορείς να χαρακτηριστείς κατά συρροήν δολοφόνος και εγκληματίας πολέμου; Εκατό χιλιάδες; Φτάνουν και περισσεύουν, θα έλεγα. Συνεπώς απομένει να προσαχθούν οι Μπους και Μπλερ ενώπιον του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου. Όμως ο Μπους φάνηκε ξύπνιος. Δεν έχει επικυρώσει το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο. Επομένως αν κάποιος Αμερικανός στρατιώτης ή, εν προκειμένω, πολιτικός, βρεθεί στο εδώλιο, ο Μπους έχει προειδοποιήσει ότι θα στείλει τους πεζοναύτες. Όμως ο Τόνι Μπλερ έχει επικυρώσει το Δικαστήριο κι επομένως είναι διαθέσιμος για ποινική δίωξη. Μπορούμε να δώσουμε στο Δικαστήριο τη διεύθυνση του, αν ενδιαφέρεται. Είναι Ντάουνινγκ Στριτ 10, Λονδίνο.

Οι θάνατοι, απ' αυτήν την άποψη, είναι άσχετοι. Τόσο ο Μπους όσο και ο Μπλερ αφήνουν τους θανάτους τελείως στην άκρη. Τουλάχιστον 100.000 Ιρακινοί σκοτώθηκαν από αμερικανικές βόμβες και βλήματα πριν αρχίσει η ιρακινή εξέγερση. Αυτοί οι άνθρωποι δεν έχουν σημασία. Οι θάνατοι τους δεν υπάρχουν. Έχουν σβηστεί. Δεν έχουν καν καταγραφεί σαν νεκροί. «Δε μετράμε πτώματα», είπε ο Αμερικανός στρατηγός Τόμι Φρανκς.

Στις αρχές της εισβολής δημοσιεύτηκε στις πρώτες σελίδες βρετανικών εφημερίδων μια φωτογραφία του Τόνι Μπλερ να φιλάει ένα μικρό Ιρακινό στο μάγουλο. «Ένα ευγνώμον παιδί», έλεγε η λεζάντα. Μερικές μέρες αργότερα υπήρχε στις μέσα σελίδες μια ιστορία, μαζί με φωτογραφία, ενός άλλου τετράχρονου αγοριού χωρίς χέρια. Η οικογένεια του είχε σκοτωθεί από βλήμα. Ήταν ο

μόνος που επέζησε. «Πότε θα πάρω τα χέρια μου πίσω;» ρωτούσε. Σ' αυτήν την ιστορία δε δόθηκε σημασία. Ε, τι να γίνει, δεν τον κρατούσε ο Τόνι Μπλερ στα χέρια του, ούτε αυτόν ούτε το σώμα κανενός άλλου ακρωτηριασμένου παιδιού, ούτε κανένα ματωμένο πτώμα. Το αίμα είναι βρόμικο. Λερώνει το πουκάμισο και τη γραβάτα σου όταν βγάζεις έναν ειλικρινή λόγο στην τηλεόραση.

Οι 2.000 Αμερικανοί νεκροί είναι πονοκέφαλος. Τους μεταφέρουν στους τάφους τους στο σκοτάδι. Οι κηδείες γίνονται διακριτικά, σε ασφαλή μέρη. Οι ακρωτηριασμένοι σαπίζουν στα κρεβάτια τους, μερικοί για όλη την υπόλοιπη ζωή τους. Έτσι, και οι νεκροί και οι ακρωτηριασμένοι σαπίζουν, σε διαφορετικά είδη τάφων.

Παραθέτω ένα απόσπασμα από ένα ποίημα του Πάμπλο Νερούντα, το εξηγώ κάποια πράγματα:

Κι ένα ξημέρωμα άναψαν όλα
κι ένα ξημέρωμα οι πυρκαγιές
όρμησαν απ' τη γη
ρουφώντας τα όλα,
κι από τότες φωτιά,
κι από τότες μπαρούτι,
κι από τότες αίμα. Ληστές μ' αεροπλάνα και μαυριτανούς,
ληστές με δαχτυλίδια και δουκέσες,
ληστές μ' ευλογίες μαύρων φρέρηδων
που έρχονταν απ' τον ουρανό να σφάξουν τα παιδιά,
και στους δρόμους το αίμα των παιδιών
κύλησε απλά, σαν των παιδιών το αίμα.
Τσακάλια, σίχαμα των τσακαλιών,
πέτρες που τα ξεράγκαθα δαγκάνοντας σας φτύνουν,
οχιές που σας μισούν οι οχιές.
Στρατηγοί προδότες•
δείτε το νεκρό μου σπίτι
δείτε την Ισπανία ρημαγμένη•
γιατί μεταλλικές πετιούνται αναλαμπές
απ' το κάθε νεκρωμένο σπίτι
αντί για λουλούδια,

γιατί μέσ' απ το κάθε χάσμα
ξεπετιέται η Ισπανία,
γιατί αν το κάθε νεκρό παιδί πετιέται μια κάννη με μάτια,
γιατί μες στο κάθε φονικό γεννιούνται βόλια
που θε να 'βρουν το στόχο της καρδιάς σας
κάποια μέρα. Και με ρωτάτε γιατί τάχα η ποίηση μου
δε σας μιλά για όνειρα και φύλλα,
για τα τρανά ηφαίστεια της πατρικής μου γης;
Ελάτε να δείτε το αίμα στους δρόμους,
ελάτε να δείτε
το αίμα στους δρόμους,
ελάτε να δείτε το αίμα
στους δρόμους!*

* Από τη συλλογή του Π. Νερούντα Υψώματα του Μάτσου Πίτσου (εκδ. Παρασκήνιο, μετάφρ. Ν. Χρυσόπουλου).

Επιτρέψτε μου να διευκρινίσω ότι μνημονεύοντας το ποίημα του Νερούντα με κανέναν τρόπο δε συγκρίνω τη Δημοκρατική Ισπανία με το Ιράκ του Σαντάμ Χουσεϊν. Μνημονεύω τον Νερούντα γιατί σε κανένα άλλο δείγμα σύγχρονης ποίησης δεν έχω διαβάσει μια τόσο δυνατή, βγαλμένη απ' τα σπλάχνα περιγραφή βομβαρδισμού αμάχων.

ηΕίπα προηγουμένως ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες ανοίγουν πια τελείως τα χαρτιά τους στο τραπέζι. Έτσι είναι. Η επίσημη διακηρυγμένη τους πολιτική ορίζεται τώρα σαν «ολοκληρωτική κυριαρχία». Αυτός δεν είναι δικός μου όρος αλλά δικός τους. «Ολοκληρωτική κυριαρχία» σημαίνει έλεγχο σε γη, θάλασσα, αέρα και διάστημα και όλες τις συνεπακόλουθες πλουτοπαραγωγικές πηγές.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν τώρα 702 στρατιωτικές εγκαταστάσεις σ' ολόκληρο τον κόσμο, σε 132 χώρες, βεβαίως με εξαίρεση, προς τιμήν της, τη Σουηδία. Δεν ξέρουμε ακριβώς πώς έφτασαν εκεί, όμως είναι πια εκεί. \r\nΟι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν στην κατοχή τους 8.000 ενεργές πυρηνικές κεφαλές σε κατάσταση ετοιμότητας. Δύο χιλιάδες είναι σε απόλυτη επιφυλακή, έτοιμες προς εκτόξευση μέσα σε 15 λεπτά. Εξελίσσουν

νέα συστήματα πυρηνικής δύναμης, γνωστά ως bunker busters. Οι Βρετανοί, πάντα συνεργάσιμοι, σκοπεύουν να αντικαταστήσουν το δικό τους πυρηνικό πύραυλο «Τρίαίνα». Αναρωτιέμαι, ποιον έχουν για στόχο; Τον Οσάμα Μπιν Λάντεν; Εσάς; Εμένα; Τον κύριο της διπλανής πόρτας; Την Κίνα; Το Παρίσι; Ποιος ξέρει; Εκείνο που ξέρουμε είναι ότι αυτή η παιδιάστικη τρέλα -η κατοχή και απειλούμενη χρήση πυρηνικών όπλων- βρίσκεται σήμερα στο επίκεντρο της αμερικανικής πολιτικής φιλοσοφίας. Πρέπει να υπενθυμίζουμε στους εαυτούς μας ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι σε διαρκή κατάσταση πολέμου και δε δείχνουν κανένα σημάδι ότι θα ηρεμήσουν.

Πολλές χιλιάδες, αν όχι εκατομμύρια, άνθρωποι στις ίδιες τις Ηνωμένες Πολιτείες είναι ολοφάνερα αηδιασμένοι, ντροπιασμένοι και εξοργισμένοι από τις ενέργειες της κυβέρνησης τους, αλλά όπως έχουν τα πράγματα δεν αποτελούν συγκροτημένη πολιτική δύναμη – ακόμη. Όμως η αγωνία, η αβεβαιότητα και ο φόβος, που μπορούμε να δούμε να αυξάνονται κάθε μέρα στις Ηνωμένες Πολιτείες, δύσκολα θα μειωθούν.

Γνωρίζω ότι ο πρόεδρος Μπους έχει πολλούς εξαιρετικά ικανούς ανθρώπους που του γράφουν τους λόγους, όμως θα ήθελα να προσφερθώ κι ο ίδιος για τη δουλειά αυτή. Προτείνω την παρακάτω σύντομη ομιλία που μπορεί να κάνει από την τηλεόραση στο έθνος. Τον βλέπω αυστηρό, με μαλλιά προσεκτικά χτενισμένα, σοβαρό, νικηφόρο, ειλικρινή, συχνά παραπλανητικό, επιστρατεύοντας καμιά φορά ένα ειρωνικό χαμόγελο, αλλόκοτα ελκυστικό, ανδροπρεπή.

«Ο θεός είναι καλός. Ο θεός είναι μεγάλος. Ο θεός είναι καλός. Ο δικός μου ο θεός είναι καλός. Ο θεός του Μπιν Λάντεν είναι κακός. Ο δικός του είναι κακός θεός. Ο θεός του Σαντάμ ήταν κακός, αλλά εκείνος δεν είχε θεό. Ήταν βάρβαρος. Εμείς δεν είμαστε βάρβαροι. Εμείς δεν κόβουμε κεφάλια ανθρώπων. Πιστεύουμε στην ελευθερία. Το ίδιο κι ο θεός. Εγώ δεν είμαι βάρβαρος. Είμαι ο δημοκρατικά εκλεγμένος ηγέτης μιας φιλελεύθερης δημοκρατίας. Είμαστε μια συμπονετική κοινωνία. Κάνουμε συμπονετική ηλεκτροθανάτωση και συμπονετικές

θανατηφόρες ενέσεις. Είμαστε σπουδαίο έθνος. Δεν είμαι δικτάτορας. Εκείνος είναι. Δεν είμαι βάρβαρος. Εκείνος είναι. Κι εκείνος. Όλοι τους είναι. Εγώ έχω ηθική εξουσιοδότηση. Βλέπετε αυτήν τη γροθιά; Αυτή είναι η ηθική μου εξουσιοδότηση. Και μην τυχόν και το ξεχάσετε».

Η ζωή ενός συγγραφέα είναι μια τρομερά ευάλωτη, σχεδόν γυμνή δραστηριότητα. Δε θα βάλουμε και τα κλάματα γι' αυτό. Ο συγγραφέας κάνει την επιλογή του και ζει μ' αυτήν. Όμως είναι αλήθεια ότι είσαι ανοιχτός σ' όλους τους ανέμους, μερικοί απ' τους οποίους είναι πραγματικά παγωμένοι. Είσαι έξω μόνος, εκτεθειμένος. Δε βρίσκεις κανένα καταφύγιο, καμία προστασία, εκτός κι αν λες ψέματα, στην οποία περίπτωση βεβαίως έχεις κτίσει την ίδια σου την προστασία και, θα μπορούσε να πει κανείς, έχεις γίνει πολιτικός.

Έχω αναφερθεί στο θάνατο αρκετές φορές απόψε. Θα μνημονεύσω τώρα ένα δικό μου ποίημα που λέγεται θάνατος.

Πού βρέθηκε ο νεκρός;
Ποιος βρήκε το νεκρό;
Ήταν ο νεκρός νεκρός όταν βρέθηκε;
Πώς βρέθηκε ο νεκρός;
Ποιος ήταν ο νεκρός;
Ποιος ήταν πατέρας ή κόρη ή αδελφός
ή θείος ή αδελφή ή μητέρα ή γιος
του νεκρού που εγκαταλείφθηκε;
Ήταν νεκρός ο νεκρός όταν εγκαταλείφθηκε;
Εγκαταλείφθηκε ο νεκρός;
Ποιος τον εγκατέλειψε;
Ήταν γυμνός ο νεκρός ή ντυμένος για ταξίδι;
Τι σας έκανε να δηλώσετε νεκρό το νεκρό;
Δηλώσατε νεκρό το νεκρό;
Πόσο καλά γνωρίζατε το νεκρό;
Πώς γνωρίζατε ότι ο νεκρός ήταν νεκρός;
Τον πλύνατε το νεκρό;
Του κλείσατε και τα δυο του μάτια;
Τον θάψατε το νεκρό;

Τον εγκαταλείψατε;
Τον φιλήσατε το νεκρό; *

* Από τη συλλογή του Χ. Πίντερ Πόλεμος (εκδ. Αιώρα, μετάφρ. Τάνια Παπαδοπούλου).

Όταν κοιτάζουμε σ' έναν καθρέφτη νομίζουμε ότι η εικόνα που αντικρίζουμε είναι ακριβής. Μετακινηθείτε όμως ένα χιλιοστό κι η εικόνα αλλάζει. Στην πραγματικότητα κοιτάζουμε ένα ατέλειωτο φάσμα αντανakλάσεων. Μερικές φορές όμως ο συγγραφέας πρέπει να σπάσει τον καθρέφτη – γιατί είναι απ' την άλλη πλευρά αυτού του καθρέφτη που η αλήθεια μας κοιτάζει κατάματα.

Πιστεύω ότι, παρά τις τεράστιες αντιξοότητες που υπάρχουν, η άφοβη, ακλόνητη, ασυγκράτητη πνευματική απόφαση, σαν πολίτες, να ορίσουμε την πραγματική αλήθεια της ζωής μας και των κοινωνιών μας, είναι ένα κρίσιμο καθήκον που μας βαρύνει όλους. Είναι πραγματικά επιτακτικό.

Αν μια τέτοια απόφαση δεν ενσωματωθεί στο πολιτικό μας όραμα, δεν έχουμε ελπίδες να αποκαταστήσουμε αυτό που σχεδόν έχουμε χάσει – την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Παιχνίδι Χωρητικότητας

Μεγάλης

Του Π. Δ. Υφαντή
Δευτέρα, 19 Ιανουαρίου 2009

Υπάρχει μια ομάδα ελλήνων επιχειρηματιών που επωφελούνται από τη διεθνή οικονομική κρίση. Πρόκειται για τα παραδοσιακά εφοπλιστικά «τζάκια», που διαθέτουν μερικά από τα μεγαλύτερα δεξαμενόπλοια του κόσμου. Κερδίζουν γιατί πολλά διεθνή funds αναζητούν μεγάλης χωρητικότητας τάνκερ (VLCC) για να τα χρησιμοποιήσουν ως «εργαλεία» για κερδοσκοπικά παιχνίδια γύρω από τη μελλοντική τιμή του πετρελαίου.

Παλιά τζάκια

Παραδοσιακές εφοπλιστικές οικογένειες με μεγάλα τάνκερ, που αρνήθηκαν να υποκύψουν στις χρηματιστηριακές σειρήνες και δεν έσπευσαν να εισαγάγουν ναυτιλιακές τους εταιρείες σε διεθνή χρηματιστήρια όπως η Wall Street, φαίνεται πως τώρα παίρνουν το πάνω χέρι.

Αντίθετα με τη φουρνιά εφοπλιστών που έβαλαν τις εταιρείες τους σε διεθνή χρηματιστήρια και επικεντρώθηκαν σε μικρότερα τάνκερ, τα παλιά τζάκια προτίμησαν μεγαλύτερα πλοία, της κατηγορίας VLCC, που σήμερα έχουν πολύ μεγαλύτερη ζήτηση.

Ισχυροί εφοπλιστικοί όμιλοι όπως του Ι. Αγγελικούση (Anangel, MaranGas, Kristen), του Γ. Προκοπίου (Dynacom), του Κ. Αγγελόπουλου (Arcadia) επωφελούνται από τα κερδοσκοπικά παιχνίδια με την τιμή του πετρελαίου, τα οποία «στήνουν», ήδη, διεθνή funds και γνωστές επενδυτικές τράπεζες.

Το νέο παιχνίδι λέγεται «κοντάγκο» και βασίζεται στα κέρδη που προσδοκούν να αποκομίσουν μεγάλα διεθνή funds, επενδύοντας στο στοίχημα ότι το πετρέλαιο στα συμβόλαια με ημερομηνίες παράδοσης τους επόμενους 3-9 μήνες θα έχει τιμή υψηλότερη από αυτή που έχει σήμερα.

Το νέο colpro grosso που επιχειρείται να στηθεί γύρω από το πετρέλαιο έχει ως εξής: πρώτα αγοράζονται μεγάλες ποσότητες αργού πετρελαίου στις πολύ χαμηλές τιμές που έχουν διαμορφωθεί αυτή την περίοδο. Στη συνέχεια το αποθηκεύουν σε ιδιαίτερα χαμηλές τιμές σε γιγαντιαία δεξαμενόπλοια, αρκετά από τα οποία έχουν αναδουλειές εξαιτίας της κρίσης. Οι εφοπλιστές ιδιοκτήτες τους είναι διατεθειμένοι να υπογράψουν συμβόλαια για τη χρησιμοποίησή τους ως αποθήκες σε χαμηλές τιμές αφού τα έξοδα τους είναι ελάχιστα. Κάθε ένα από αυτά τα πλοία αποτελεί δηλαδή μια τεράστια πλωτή αποθήκη καυσίμων, αφού έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει 2 εκατ. βαρέλια πετρελαίου.

Διεθνή ναυλομεσιτικά γραφεία αναφέρουν ότι αυτή την περίοδο τέτοια πλοία «κλείνονται» με ημερήσιο ναύλο 60.000-75.000 δολ. Σε μια εποχή που οι ναύλοι για τα μικρότερα δεξαμενόπλοια κυμαίνονται στα 20-30.000 δολάρια την ημέρα και το κόστος λειτουργίας τους ανέρχεται στα 16-17.000 δολ. την ημέρα (σημ. στα πλοία ξηρού φορτίου οι ναύλοι έχουν πέσει κάτω από το κόστος λειτουργίας).

Ετσι, η δαπάνη για την «αποθήκευση» του πετρελαίου είναι 3 σεντ του δολαρίου το βαρέλι την ημέρα ή 80-90 σεντ ανά βαρέλι για κάθε μήνα.

Με αυτό δεδομένο, τα μεγάλα funds αγοράζουν φθηνά το πετρέλαιο, το αποθηκεύουν ακόμα φθηνότερα στη θάλασσα επί μήνες και ετοιμάζονται να το πουλήσουν «χρυσάφι», στη συνέχεια όταν η τιμή του ανέβει σε υψηλά επίπεδα. Τα funds έχουν τη δυνατότητα να τραβήξουν προς τα πάνω τις τιμές μέσω των χρημαστηρίων εμπορευμάτων. Γιάννης κερνάει και Γιάννης πίνει...

Πόσο μπορεί να κερδίζουν από το «κόλπο»; Ένα παράδειγμα είναι αρκετό: τα συμβόλαια της εταιρείας West Texas Intermediate για παράδοση τον Μάρτιο έκλεισαν στα 45,98 δολ. το βαρέλι, ή 4,78 δολ. το βαρέλι περισσότερο από τα συμβόλαια για παραδόσεις τον αμέσως προηγούμενο μήνα (Φεβρουάριο). Ετσι, ένα fund θα μπορούσε να αγοράσει μια ποσότητα πετρελαίου με τιμή παράδοσης Φεβρουαρίου, να το αποθηκεύσει σε ένα δεξαμενόπλοιο ένα 90 σεντ του δολαρίου ανά βαρέλι και να το μεταπωλήσει μετά από έναν μήνα, κερδίζοντας σχεδόν 4 δολάρια για κάθε βαρέλι.

Με το ίδιο σκεπτικό, ποντάρουν σε ακόμα μεγαλύτερη αύξηση της

τιμής του πετρελαίου τους επόμενους μήνες. Κανείς, ωστόσο, δεν μπορεί να είναι βέβαιος ότι θα συμβεί κάτι τέτοιο, καθώς ήδη, στα τέλη της περασμένης εβδομάδας, η τιμή του πετρελαίου μειώθηκε ακόμα περισσότερο.

Τράπεζες

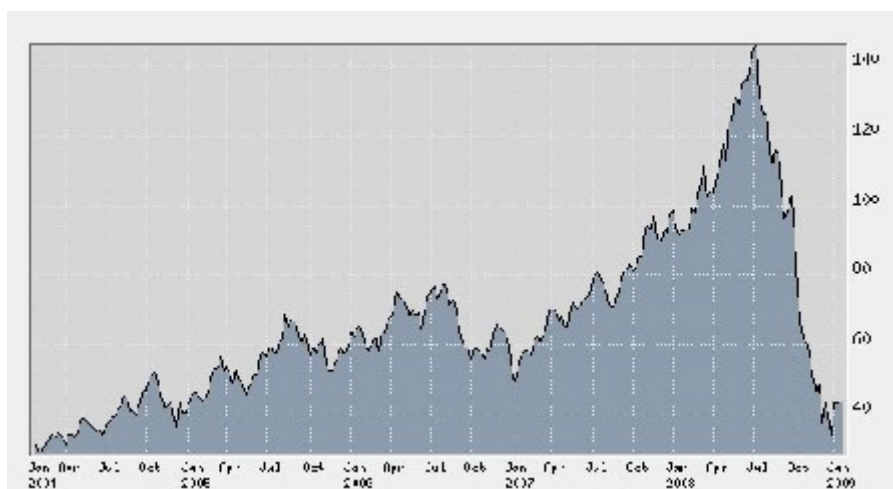
Την προηγούμενη βδομάδα, μεγάλες επενδυτικές τράπεζες όπως η Morgan Stanley αναζητούσαν περί τα 10 πολύ μεγάλα δεξαμενόπλοια (VLCC) για να αποθηκεύσουν πετρέλαιο που αντιστοιχούσε στις ανάγκες της Ε.Ε. για πέντε μέρες. Αλλωστε η «ευκαιρία» δεν διαρκεί αιώνια αλλά για όσο διάστημα η τιμή του πετρελαίου παραμένει κάτω από τα 60 δολ. το βαρέλι και οι ναύλοι στα δεξαμενόπλοια είναι χαμηλοί.

Ετσι, οι κερδοσκόποι έσπευσαν να αξιοποιήσουν την ευκαιρία. Με αποτέλεσμα να υπολογίζεται ότι έχουν «αποθηκευθεί», ήδη, περί τα 80 εκατ. βαρέλια πετρελαίου σε 35 γιγαντιαία τάνκερ.

Πρόκειται για τη μεγαλύτερη συγκέντρωση καυσίμων του είδους την τελευταία εικοσαετία, όπως υπολογίζουν διεθνείς αναλυτές.

(Από την εφημερίδα ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 18/01/2009)

ΤΟ ΓΡΑΦΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΤΙΜΕΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ 2004 ΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

Όταν οι Ισραηλινοί καίνε την Γάζα και οι Τούρκοι καιροφυλακτούν στο Αιγαίο

Στην διεθνή ιστορία υπάρχουν πάμπολλα παραδείγματα μακέλευσης (σφαγής) λαών. Στην αλυσίδα αυτών των ιστορικών συμβάντων συγκαταλέγεται και η τωρινή εθνο-εξοντωτική επιδρομή του Ισραήλ στη λωρίδα της Γάζας.

Σε όλα τα πράγματα υπάρχει μια γενεσιουργός αιτία. Η ΧΑΜΑΣ δεν προέκυψε από το πουθενά. Πάντα υπήρχαν εξτρεμιστικές δυνάμεις μέσα στην PLO. Η υποσκέλιση της ΦΑΤΑΧ, η διάσπαση των Παλαιστινιακών δυνάμεων (η ΦΑΤΑΧ στη Δυτ. Οχθη, η ΧΑΜΑΣ στη Λωρίδα της Γάζας) σήμανε το τέλος των προσδοκιών για διευθέτηση του Παλαιστινιακού ζητήματος (πέρα από τα ζητήματα διαφθοράς που ήταν επίσης σημαντικά για την ανατροπή των δεδομένων στην Παλαιστινιακή αντίσταση). Όσο οι Ισραηλινοί κλιμάκωναν την αδιαλλαξία τους, επεκτείνοντας τους εποικισμούς και επιδιώκοντας την εξάπλωσή τους σε όλη την ιστορική Παλαιστίνη, τόσο εξωθούνταν τα πράγματα στα άκρα. Τόσο ευνοούνταν η ανάπτυξη της ΧΑΜΑΣ. Η ΧΑΜΑΣ είναι δημιούργημα της Ισραηλινής αδιαλλαξίας. Το αντίπαλο δέος στην Ισραηλινή βουλιμία και επεκτατικότητα.

Δεν υπάρχει κανένας αμυντικός χαρακτήρας στην Ισραηλινή επιδρομή. Αυτές είναι προφάσεις εν αμαρτίες. Η Ισραηλινή επιθετικότητα δεν περίμενε τις ρουκέτες της ΧΑΜΑΣ για να εκδηλωθεί. Είναι σύμφυτη με το μιλιταριστικό καθεστώς του Τέλ Αβίβ. Την επικράτηση των πιο ακραίων στοιχείων που έχουν θέσει σαν στόχο την ακύρωση οποιασδήποτε προοπτικής ανεξαρτησίας των παλαιστινίων. Οι Ισραηλινοί υπερασπίζονται μια στρατηγική, δεν λειτουργούν παρορμητικά, αμυντικά, αλλά με βάση γενικότερους σχεδιασμούς και επιδιώξεις. Και βέβαια επιλέγουν πάντα τον καλύτερο χρόνο.

Λίγες ημέρες πριν την ανάληψη της προεδρίας από τον Μπαράκ Ομπάμα «έχουν λυθεί τα σκυλιά». Η δημιουργία νέων τετελεσμένων σε θερμές περιοχές, φαίνεται να είναι η κύρια επιδίωξη ορισμένων περιφερειακών δυνάμεων.

Η Ελλάδα για άλλη μια φορά βρίσκεται αντιμέτωπη με το ενδεχόμενο μιας αλλαγής του Status στο Αιγαίο. Έστω και σε ένα περιορισμένο, συμβολικό, επίπεδο. Πού θα σήμαινε όμως πολλά. Μια νέα τυχόν επέκταση των γκρίζων ζωνών θα αναθεωρούσε σημαντικά τα δεδομένα ισορροπίας στο Αιγαίο (και θα ενίσχυε βέβαια παραπέρα τον Τούρκικο επεκτατισμό).

Οι διεθνείς συνθήκες είναι επισφαλείς.

Όλες οι μεσολαβητικές-αποτρεπτικές λειτουργίες στον διεθνή διπλωματικό χώρο είναι ανενεργές.

Το μόνο μέσο αποτροπής που έχει απομείνει σε κάθε χώρα είναι η επιχειρησιακή της δυνατότητα και ισχύς. Και η έμπρακτη αλληλεγγύη των λαών.

Οι μέρες είναι κρίσιμες και «παίζουν» πολλά σενάρια. Ας ελπίσουμε ότι η εσωτερική κρίση της Τουρκίας, αυτή τη φορά, θα αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα και δεν θα γίνει προσπάθεια να εξαχθεί.

Η Σύνταξη
Θεσσαλονίκη, 13-1-09

Μποϊκοτάζ στα Ισραηλινά προϊόντα...Από την Οικολογική Κίνηση Κοζάνης

Η συμπάρσταση και η αλληλεγγύη του Ελληνικού λαού στον μαρτυρικό Παλαστινιακό λαό για να είναι ομόθυμη και αποτελεσματική πρέπει να εστιαστεί σε συγκεκριμένους στόχους:

Στο προχθεσινό συλλαλητήριο του Δήμου Κοζάνης για το Παλαιστινιακό η Οικολογική Κίνηση Κοζάνης πρότεινε δια του Προέδρου της Λ. Τσικριτζή έξι σημεία:

1. Ακύρωση του Πρωτόκολλου στρατιωτικής συνεργασίας που υπογράφηκε μεταξύ Ελλάδος και Ισραήλ το 1994 και ορίζει τη συμμετοχή σε κοινές στρατιωτικές και ναυτικές ασκήσεις.

2. Διακοπή διπλωματικών σχέσεων με το Ισραήλ

3. Αναστολή λειτουργίας Ισραηλινής Πρεσβείας στην Αθήνα.

4. Κατάθεση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τους διεθνείς οργανισμούς των εξής προτάσεων:

- ακύρωση όλων των διμερών εμπορικών συμφωνιών που έχουν συναφθεί με το Ισραήλ

- επιβολή οικονομικών κυρώσεων μέχρι το Ισραήλ συμμορφωθεί με το διεθνές δίκαιο.

- ανάπτυξη διεθνών παρατηρητών στα σύνορα Παλαιστίνης – Ισραήλ –Λιβάνου.

- άμεση αποκατάσταση των υποδομών στη Γάζα με διεθνή χρηματοδότηση (εάν το Ισραήλ αρνηθεί να την επωμιστεί)

5. Μποϊκοτάζ προϊόντων ισραηλινής προέλευσης.

6. Καλύτερη οργάνωση της αλληλοβοήθειας και επικέντρωση στην οικονομική ενίσχυση. Τα υπόλοιπα είδη (τρόφιμα κλπ) δεν κρίνονται τόσο πρόσφορα για δύο λόγους: Πρώτον είναι δύσκολο να φτάσουν στον προορισμό τους και δεύτερον είναι προτιμότερο να αγοραστούν από τις διπλανές αραβικές αγορές, διότι είναι πολύ φθηνότερα και η μεταφορά τους κοστίζει ελάχιστα

Αυτές είναι μερικές από τις κινήσεις που πρέπει να κάνει κάθε κράτος και λαός που σέβεται την συλλογική μνήμη της ανθρωπότητας και τους διεθνείς θεσμούς. Πρέπει να εναντιωθούμε μαζικά σε κράτη «παρίες» όπως το Ισραήλ για να μην ξαναδούμε στις οθόνες μας τις εικόνες φρίκης όπως αυτή.

(photo from "The Independent")

Πρέπει να εντείνουμε τον αγώνα χωρίς να αρκούμαστε στη διατύπωση του κεντρικού συνθήματος για άμεση αποχώρηση των στρατευμάτων του Ισραήλ, γενική εκεχειρία, εφαρμογή των διεθνών συμφωνιών και ίδρυση ανεξάρτητου και βιώσιμου Παλαιστινιακού κράτους.

Για να μην κατηγορηθούμε όμως οι επί μέρους μέθοδοι αγώνα που προτείνουμε είναι ανέφικτοι θα θέλαμε να αναφερθούμε πιο συγκεκριμένα σε μερικές δράσεις που ήδη άρχισαν σε όλο τον κόσμο. Μια τέτοια δράση είναι το Μπουϊκοτάζ, το οποίο έχει εφαρμοστεί σε ποικίλα μέτωπα από πολλά κινήματα σε όλο τον κόσμο.

Αυτή τη φορά το Μπουϊκοτάζ θα πρέπει να έχει πολλαπλά επίπεδα δράσης. Πρώτος στόχος τα προϊόντα του κράτους του Ισραήλ. Τα Ισραηλινά προϊόντα αναγράφουν στην ετικέτα τους τα τρία πρώτα ψηφία τους 729 στον κωδικό τους (bar code).

Κατά δεύτερο λόγο το Μπουϊκοτάζ πρέπει να στραφεί εναντίον των συμφωνιών και διοργανώσεων σε αθλητικό, πολιτιστικό επίπεδο, αλλά και των συνεργασιών με διάφορους συνδικαλιστικούς φορείς. Όσοι φορείς του Ισραήλ δεν αποκηρύσσουν την κατοχή δεν πρέπει

Lauren, Carson, Marks & Spencer , Mark & Spencer, McDonald's ,
Motorola, Nestle
Nescafé, Perrier, Vittel, Pure Life, Carnation, Libby's,
Milkmaid, Nesquik, Maggi, Buitoni, Cross & Blackwell, KitKat,
Smarties, Polo.

Ο ρόλος αυτών των εταιρειών, ως χρηματοδοτών εβραϊκών οργανώσεων, έχει επισημανθεί εξάλλου και από Εβραίους αντιφρονούντες διανοητές, που συμμετέχουν στο ειρηνιστικό αντιπολεμικό κίνημα του Ισραήλ.

Σας υπενθυμίζουμε τον αριθμό λογ/σμού για την Παλαιστίνη 1010101482601-2 στην Συν/κή τράπεζα Κοζάνης.

Οικολογική Κίνηση Κοζάνης

Υπερκομματικές – Δικομματικές – Εθνικές λύσεις σε αναζήτηση

Το κείμενο αυτό αναρτήθηκε στις 7/1/2009.

Συνεχίζει να είναι επίκαιρο από κάθε άποψη και να αποτυπώνει με έναν ορισμένο τρόπο μια ολόκληρη περίοδο πολιτικών διεργασιών (πριν και μετά τις εκλογές).

Μ' αυτήν την έννοια επισημαίνουμε σήμερα τη χρησιμότητα μιας δεύτερης ανάγνωσής του.

Θεσσαλονίκη 7/9/2009

Το πολιτικό σκηνικό στη χώρα μας «ανακαινίζεται» συνεχώς. Κι ενώ τα πράγματα εξωτερικά φαίνεται να είναι στάσιμα στην ουσία εξελίσσονται συνεχώς. Και βέβαια δεν υπάρχει το ενδεχόμενο κανενός πισωγυρίσματος τύπου ΠΑΣΟΚ (χρειάζεται να το επισημάνουμε αυτό;). Η κρίση του δικομματικού συστήματος κύρια αγγίζει τον χώρο αυτό , παρά τα όσα στοιχεία εκλογικής ανόδου καταγράφουν οι δημοσκοπήσεις. Ο κύκλος του συγκεκριμένου

δικομματικού συστήματος έχει κλείσει ουσιαστικά. Είμαστε στην αρχή μιας περιόδου πολιτικών ανακατατάξεων που παίρνουν μέρος μέσα από διάφορες μορφές και διαδικασίες.

Από τη μια κρίση στην άλλη .

Από την κρίση του πολιτικού συστήματος στην οικονομική κρίση. Τα πράγματα αλλάζουν, μπαίνουν σε άλλη βάση. Δεν είναι η πολιτική κρίση μόνο που υπαγορεύει λύσεις. Δεν είναι η αδυναμία μόνο σχηματισμού αυτοδύναμων κυβερνήσεων. Είναι οι εθνικο-οικονομικές ανασφάλειες που διαμορφώνουν, κατά κύριο λόγο, τις εξελίξεις και τα ζητούμενα. Είναι τα διαφαινόμενα Εθνικά αδιέξοδα που ενεργοποιούν τους μηχανισμούς επιλογής και κρίσης των πολιτών. Τα δεδομένα έχουν μεταβληθεί. Οι προτεραιότητες έχουν αλλάξει.

Τι λύσεις υπάρχουν;

Οι δυνατές λύσεις έχουν μια νοητή ιεράρχηση. Οι υπερκομματικές απευθύνονται στα δύο μεγάλα κόμματα. Θα πρέπει να υπερβούν εαυτούς. Να αντιληφθούν το ξεπερασμένο της κομματικής τους επάρκειας. Οι ηγεσίες τους να κινηθούν πέρα από τα στενά κομματικά πλαίσια, να αποδείξουν έμπρακτα ότι αποδέχονται την νέα πραγματικότητα. Ότι η ελληνική κοινωνία έχει άρει την πολιτική της εμπιστοσύνη από τα δύο μεγάλα κόμματα. Ότι κινείται στον αντίποδα των καθαρών κομματικών λύσεων. Θα μπορέσουν να το κάνουν;

Για τον Καραμανλή ο επικείμενος ανασχηματισμός θα είναι ενδεικτικός. Έχει τον πρώτο λόγο, θεσμικά, να αποτολμήσει την υπέρβαση της Νεοδημοκρατικής διαχείρισης. Να κινηθεί σχετικά υπερκομματικά, να αποδείξει έμπρακτα ότι πιάνει τά μηνύματα των καιρών. Αλλιώς θα περιοριστεί σε πολιτικά άνωφελος εσωτερικές μετακινήσεις υπουργών και στην είσοδο μερικών νέων κομματικών στελεχών στην κυβέρνηση .

Βέβαια είναι «βραδυκίνητος» πολιτικός, χωρίς επιχειρησιακά στοιχεία, γεγονός που τον καθιστά ανακόλουθο στους ρυθμούς των εξελίξεων. Η χρονική του ασυνέπεια έχει καταφανεί πολλές φορές

(σχεδόν σε όλα τα «έκτακτα περιστατικά»). Αυτό δεν αφορά προθέσεις αλλά πολιτικό γνώρισμα που στην συγκεκριμένη περίπτωση του στερεί την δυνατότητα να επανακτήσει την πρωτοβουλία των κινήσεων. Εκτός κι αν....

Το ΠΑΣΟΚ του Γ.Παπανδρέου είναι ακόμα σε ποιο δυσχερή θέση να προχωρήσει σε οποιαδήποτε ανοίγματα. Σε ποιους να απευθυνθεί; Ποιόν να πείσει; Τα υπερκομματικά δεν του αντιστοιχούν, ούτε τα επιδιώκει. Άλλωστε έχει κάνει τις επιλογές του: Πρώτα ενίσχυση του ΠΑΣΟΚ και μετά δικομματική συνεργασία (με το πρώτο να ορίζει το δεύτερο), και ενώ οι επιταγές των καιρών αλλάζουν παραμένει ο χώρος με τις πιο ισχυρές μονοκομματικές απόψεις χωρίς στοιχειώδη πολιτική κουλτούρα κομματικών συνεργασιών.

Οι δικομματικές λύσεις αναφέρονται σε «ζεύγη συνεργασίας με τρεις παραλλαγές» (ΠΑΣΟΚ-ΣΥΡΙΖΑ, Ν.Δ.-ΛΑΟΣ, και Ν.Δ.-ΠΑΣΟΚ.). Η τρίτη εκδοχή (γερμανικό μοντέλο) έχει την έννοια μιας Εθνικής λύσης που για ευνόητους λόγους θα γίνει προσπάθεια να περιλαμβάνει τουλάχιστον έναν από τους δύο «μικρούς» (ΛΑΟΣ-ΣΥΡΙΖΑ) αν όχι και τους δύο.

Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι στο επίκεντρο των Κυβερνητικών διαβουλεύσεων (τις οποίες αρνείται αλλά τις εποφθαλμιά). Είναι πονηρεμένος σχετικά με τις παγίδες μιας συμμετοχής σε Κυβερνητικά σχήματα, αλλά τον έλκει η εξουσία. Πορεύεται πάνω σε τεντωμένο σχοινί. «θέλει να αγιάσει, αλλά δεν τον αφήνουν ή είναι στο τράβα με κι ας κλαίω;». Έχει υποτίθεται και εσωτερικό πρόβλημα. Να το πιστέψουμε; Όλα για τον ΣΥΡΙΖΑ θα παιχθούν. Τίποτα δεν είναι δεδομένο.

Ο ΛΑΟΣ είναι η ποιο απλή περίπτωση συμπληρωματικής δύναμης. Το έχει άλλωστε επανειλημμένα δηλώσει. Είναι δεδομένος και το ειδικό του βάρος μικρό.

Το ΚΚΕ είναι έξω από όλα τα Κυβερνητικά σενάρια. Αυτό απλοποιεί τα πράγματα για το ΚΚΕ – δεν το βάζει σε διλήμματα. Μπορεί έτσι να συνεχίσει να κάνει αυτό που ξέρει απρόσκοπτα

δηλ. να οργανώνει κοινωνικά μέτωπα και να αρθρώνει έναν σταθερό αντιπολιτευτικό λόγο. Πράγματα απλά που συμβάλουν στη διατήρηση των δυνάμεών του και στη παραμονή του, μεσοπρόθεσμα, στη θέση ενός υπολογίσιμου παράγοντα της πολιτικής ζωής. Δεν αρκούν όμως για να του προσδώσουν οποιαδήποτε δυναμική και να τον κάνουν ενεργό χώρο στις επερχόμενες ανακατατάξεις.

Οι επιζητούμενες λύσεις είναι φανερό ότι έχουν πρόβλημα να προχωρήσουν. Ακόμα και στην περίπτωση που χρειαστεί να πάρουν Εθνικό χαρακτήρα. Ωστόσο θα αποτελέσουν, για το επόμενο διάστημα, ένα πεδίο αναζητήσεων και πολιτικών διεργασιών. Θα δούμε να δοκιμάζονται διάφορες εκδοχές, υπό την πίεση των πραγμάτων, με υπονομευμένους από πριν τους όρους οποιασδήποτε θετικής έκβασης, ενώ παράλληλα θα ωριμάζουν οι συνθήκες αναμόρφωσης του πολιτικού σκηνικού. Μέσ' σε ένα κλίμα παρατεταμένης κοινωνικής και πολιτικής κρίσης θα προχωρήσουν οι όποιες πολιτικές ανακατατάξεις. Το κύριο δεν είναι τα αδιέξοδα της σημερινής πολιτικής ζωής αλλά η προοπτική που μπορεί να αναδυθεί μέσα από αυτά. Και θα χρειαστεί μεγάλη προσπάθεια προκειμένου μέσα στο γενικό κλίμα ρευστότητας και αποσύνθεσης του παλιού, που θα κυριαρχεί, να υπάρξουν προσανατολισμένες κινήσεις που να συμβάλουν σε εγχειρήματα δημιουργικά στην ανάδειξη του νέου. Εκεί πάνω θα προκύψουν, στην πράξη, ενότητες και διασπάσεις στον ευρύ χώρο αριστεράς και θα κριθούν πρόσωπα και πολιτικές καταστάσεις.

Θεσσαλονίκη, 7/1/2009

Χρήστος Μήλιος